

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

30-04-2020 09:00

Via Teams (brug link i kalenderinvitationen)

Information:

Deltagere:

Anne Merethe Løvmoose

Hans van Binsbergen

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen

Henning Mols

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 5-10 min.

Pkt. 3: Tid: 20 min. Deltagere: Christina Muhs Nielsen

Pkt. 4: Tid: 10 Deltagere Jan Kirkegaard og Louise Dam Overballe

Pkt. 5: Tid: 15 min. Deltagere Jan Sejersdahl Kirkegaard og Louise Dam Overballe

Pkt. 6: Tid: 10 min. Mette Søberg, Jan Sejersdahl Kirkegaard, Marianne Holst Nielsen og Esben Wendelboe Svendsen

Pkt. 9: Tid: 5-10 min. Deltagere: Mette Søberg, Dennis Møller Hansen og Lone Nielsen

Pkt. 10: Tid: 50 min. Deltagere: Lisa Balch, Nicolas Madsen, Stine Fiedler Røge og Frida Mølgaard Gravesen (OBS: BEHANDLES SOM DET FØRSTE PÅ DAGSORDENEN)

Mødeindhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Orientering om befolkningsprognosen og budgetmodell.....	1
Punkt 3: Udvalgsdrøftelse – Aarhusmål og Inklusionsopgørelse.....	1
Punkt 4: Kommissorium for arbejdet med mellemformer (OKJ).....	1
Punkt 5: Budgettema om specialundervisning og mellemformer (.....	1
Punkt 6: Budgettema i elevfravær til udvalgsmødet 6. maj (OK.....	1
Punkt 7: Forberedelse til børn og unge-udvalgsmøde den 6. ma.....	1
Punkt 8: Eventuelt.....	1

Punkt 1: Godkendelse af referat

Punkt 2: Orientering om befolkningsprognosen og budgetmodellerne (HP)

Tid: 5-10 min.

Punkt 3: Udvalgsdrøftelse – Aarhusmål og Inklusionsopgørelse 2019 (OKJ)

Tid: 20 min. Deltagere: Christina Muhs Nielsen

Punkt 4: Kommissorium for arbejdet med mellemformer (OKJ)

Tid: 10 Deltagere Jan Kirkegaard og Louise Dam Overballe

Punkt 5: Budgettema om specialundervisning og mellemformer (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere Jan Sejersdahl Kirkegaard og Louise Dam Overballe

Punkt 6: Budgettema i elevfravær til udvalgmødet 6. maj (OKJ)

Tid: 10 min. Mette Søberg, Jan Sejersdahl Kirkegaard, Marianne Holst Nielsen, Esben Wendelboe Svendsen.

Punkt 7: Forberedelse til børn og unge-udvalgsmøde den 6. maj 2020

Punkt 8: Eventuelt

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

21-04-2020 09:15

Via Teams (brug link i kalenderinvitationen)

Information:

Deltagere:

Anne Merethe Løvmose

Hans van Binsbergen

Hardy Pedersen

Helle Bach Lauridsen

Henning Mols

Karina Møller

Lisbeth Schmidt Andersen

Martin Østergaard Christensen

Ole Kiil Jacobsen

Stefan Møller Christiansen

Susanne Hammer-Jakobsen

Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 20 min. Deltagere: Tinne Nyby, Jacob Hansen Beuschau og Karina Home fra BA.

Pkt. 3: Tid: 15 min. Deltagere: Kristian Tharben Hansen

Pkt. 4: Tid: 15 min. Deltagere: Jan Sejersdahl Kirkegaard og Christina Hostrup

Pkt. 5: Tid: 10-15 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Mia Kragelund

Pkt. 6: Tid: 10 min Deltagere. Ole Hersted Hansen og Rasmus Bork

Pkt. 9: Tid: 20 min. Deltagere: Grethe Sjørlev Laursen og Henrik Larsen

Pkt. 10: Tid: 30 min. Deltagere: Jan Kirkegaard, Mette Søberg, Marianne Holst Nielsen og

Esben Wendelboe Svendsen

Pkt. 11: Tid 15 min. Deltagere: Mette Søberg, Dennis Møller Hansen og Lone Nielsen

Mødeindhold

Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat	1
Punkt 2: Orientering om småbørns- og skoleprognose 2019 samt	1
Beslutning for Punkt 2: Orientering om småbørns- og skolepro	1
Punkt 3: Orientering om projektet ny skole i Nye (HP)	2
Beslutning for Punkt 3: Orientering om projektet ny skole i	2
Punkt 4: Godkendelse af udmøntningen af vederlagsfri psykolo	2
Beslutning for Punkt 4: Godkendelse af udmøntningen af veder	2
Punkt 5: Udvalgsdrøftelse – Kostordninger i dagtilbud - vege	3
Beslutning for Punkt 5: Udvalgsdrøftelse – Kostordninger i d	3
Punkt 6: Implementering af 1:1 (HP)	3
Beslutning for Punkt 6: Implementering af 1:1 (HP)	3
Punkt 7: Forberedelse til børn og unge-udvalgsmøde den 22. a	4
Beslutning for Punkt 7: Forberedelse til børn og unge-udvalg	4
Punkt 8: Eventuelt	4
Beslutning for Punkt 8: Eventuelt	4

Punkt 1: Godkendelse af referat

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt med en præcisering i sag 10: Det er den forløbige analyse, der kommer på rådmandsmødet den 30. april.

Punkt 2: Orientering om småbørns- og skoleprognose 2019 samt pladsbehov (HP)

Tid: 20 min. Deltagere: Tinne Nyby, Jacob Hansen Beuschau og Karina Home fra BA.

Beslutning for Punkt 2: Orientering om småbørns- og skoleprognose 2019 samt pladsbehov (HP)

Forvaltningschef Hardy Pedersen har sat forslag på dagsorden med henblik på godkendelse af pladsbehovsnotatet til fremsendelse med afdelingernes budget 2021-2024 samt offentliggørelse af prognoserne

Indstilling om, at

1. Pladsbehovsnotatet og det vedlagte resume indstilles til godkendelse på efterfølgende rådmandsmøde til fremsendelse til byrådet som en del af afdelingernes budget 2021-2024.
2. Prognoserne indstilles til godkendelse på efterfølgende rådmandsmøde og herefter fremsendes som skriftlig orientering til Børn og Unge-udvalget og efterfølgende offentliggøres på Aarhus Kommunes hjemmeside
3. Prognosenotat og opmærksomhedspunkter vedrørende småbørns- og skoleprognose 2020 indstilles til godkendelse på efterfølgende rådmandsmøde og herefter anvendes som administrationsgrundlag for Planlægning og Pladsanvisning

Tinne Grangaard Nyby, Jacob Hansen Beuschau og Karina Holme Krøjgaard (KHK) fra BA deltog

HP præsenterede sagen. KHK holdte oplæg om befolkningsprognose (slides vedlagt). Ændring i metoden betyder en markant ændring i prognosen.

TGN holdte oplæg om småbørn – skoleprognosen (slides vedlagt). Fortsat en stigning i børnetallet men markant mindre end 2019 prognosen.

Beslutninger:

- Der skal være opmærksomhed på:
  - De metodiske ændringer – der skal skrive et beredskab ift. kritik
  - Sammenkædning til anlægsprogrammet. Opgaven skal løftes i den forbindelse.
  - Konsekvenser ift. budgetmodeller. Der kommer en orientering på et rådmandsmøde om 14 dage
- Med disse bemærkninger godkendte rådmanden indstillingens tre punkter.

(HP følger op)

Punkt 3: Orientering om projektet ny skole i Nye (HP)

Tid: 15 min. Deltagere: Kristian Tharben Hansen

Beslutning for Punkt 3: Orientering om projektet ny skole i Nye (HP)

Emnet sættes på dagsordenen med henblik på at orientere om status for projektet etablering af ny skole og dagtilbudsafdeling i Nye.

Indstilling om, at

1. Rådmanden tager orientering om status for projektet vedrørende etablering af ny skole til efterretning

Kristian Tharben Hansen deltog.

HP præsenterede sagen. KTH præsenterede processen for projektet, herunder købsaftalen mv..

Beslutninger:

- Rådmanden vil gerne drøfte sagen igen på et kommende rådmandsmøde.

(HP følger op)

Punkt 4: Godkendelse af udmøntningen af vederlagsfri psykologhjælp (OKJ)

Tid: 15 min. Deltagere: Jan Sejersdahl Kirkegaard og Christina Hostrup

Beslutning for Punkt 4: Godkendelse af udmøntningen af vederlagsfri psykologhjælp (OKJ)

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat punktet på dagsordenen med henblik på en beslutning på Rådmandsmødet. Baggrunden for forslaget er, at det siden marts 2016 har været muligt for unge mellem 15 og 27 år, som er bosat i Aarhus Kommune, at få bevilliget op til fem gratis psykologsamtaler.

Indstilling om,

- at Rådmanden tiltræder forslaget om udmøntning af vederlagsfri psykologhjælp

Jan Sejersdahl Kirkegaard og Christina Hostrup (CH) deltog.

CH orienterede om, at der har været afholdt møder /erfaringsudveksling med MSB, HeadSpace og Børnetelefonen.

Beslutninger:

- Navnet på tilbuddet skal være gratis psykologhjælp.
- Så snart vi er klar, skal tilbuddet igangsættes.
- Kommunikation: Pressemeddelelse og oplag SOME
- Skriftlig orientering til udvalget – inkl. dato for opstart (hvis muligt)
- Status på opgaven til et rådmandsmøde om ca. ½ år – eller før hvis relevant.

(OKJ følger op)

Punkt 5: Udvalgsdrøftelse – Kostordninger i dagtilbud - vegetarisk/vegansk mad (OKJ)

Tid: 10 min. Deltagere: May-Britt Kullberg og Mia Kragelund

Beslutning for Punkt 5: Udvalgsdrøftelse – Kostordninger i dagtilbud - vegetarisk/vegansk mad (OKJ)

Som en del af udvalgsdrøftelserne til budgetforhandlingerne, er der et ønske om at drøfte emnet "Kostordninger i dagtilbud – vegetar/vegansk mad". På udvalgsrådet den 6. maj holdes et oplæg med efterfølgende drøftelse af emnet.

Indstilling om,

- at Rådmanden godkender vedlagte notat og oplæg om "Kostordninger i dagtilbud – vegetar/vegansk mad" til udvalget.

May-Britt Kullberg (MBK) og Mia Kragelund deltog. MBK præsenterede sagen

Beslutninger:

- Rådmanden godkendte notatet mv.
- Opmærksomhed på
  - Mulighederne for at reducere klimaaftrykket på anden vis.
  - Indsats i forhold køkkenmedarbejdere jf. midler fra reserven. Skal nævnes på udvalgsrådet.

(OKJ følger op)

Punkt 6: Implementering af 1:1 (HP)

Tid: 10 min Deltagere. Ole Hersted Hansen og Rasmus Bork

Beslutning for Punkt 6: Implementering af 1:1 (HP)

Forvaltningschef Hardy Pedersen fremsender forslag til drøftelse af implementeringsstrategi for 1:1 modellen på dagsorden, med henblik på drøftelse forud for Børn og Unge udvalgsrådet d. 22. april.

Indstilling om at rådmanden

- Drøfter implementeringsstrategien for 1:1 projektet, herunder konsekvenser af justeringen i forhold til situation omkring COVID-19, som har betydning for visse af implementeringsaktiviteterne på skolerne

Ole Hersted Hansen og Rasmus Bork deltog. HP præsenterede sagen og deltageren drøftede strategien.

Beslutninger:

- Beslutning om at skolerne sammen med bestyrelsen skal udarbejde principper for anvendelsen af computerne.
- Opmærksomhed: Skærmtid og den generelle beslutning om at elever tager computeren med hjem.

(HP følger op)

Punkt 7: Forberedelse til børn og unge-udvalgsmøde den 22. april 2020

Tid: 15 min. Deltagere: Jan Sejersdahl Kirkegaard og Christina Hostrup

Beslutning for Punkt 7: Forberedelse til børn og unge-udvalgsmøde den 22. april 2020

- Kort drøftelse af udvalgsmødet.
- Skriftlig orientering om status på håndtering af corona udsendes i dag.

Punkt 8: Eventuelt

Beslutning for Punkt 8: Eventuelt

Ikke denne gang

Orienteringspunkt

22. april 2020

Side 1 af 1

Emne **Befolkningsprognose og budgetmodel 2021**
Til Rådmandsmøde 30. april 2020

BØRN OG UNGE

Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Formålet med punktet er at orientere om sammenhængen mellem ændringerne i befolkningsprognosen og Børn og Unges budgetmodeller.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Der er tale om et orienteringspunkt.

Budget og Regnskab Service

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Der er ingen ændringer forbundet med punktet.

Direkte telefon: 23 37 12 06

4. Videre proces og kommunikation

Direkte e-mail:
helar@aarhus.dk

Bilag:

1. Notat om befolkningsprognose og budgetmodel 2021

Sag: 20/032724-1
Sagsbehandler:
Henrik Larsen

Emne **Befolkningsprognose og budgetmodel 2021**
Til Rådmanden

22. april 2020
Side 1 af 4

Børn og Unges budgetmodeller er demografimodeller, hvor budgettet reguleres efter befolkningsprognosen. I de fleste af Børn og Unges budgetmodeller kombineres befolkningsprognosen med efterspørgslen efter de omfattede tilbud (eksempelvis andelen 0-5-årige indskrevet i dagtilbud). Der er efterregulering efter faktiske indskrivningstal i flere af Børn og Unges budgetmodeller.

BØRN OG UNGE
Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

Befolkningsprognosen beregnes af Borgmesterens Afdeling, mens Børn og Unge beregner efterspørgselsprocenterne til budgetmodellerne.

Til budgetmodellen for budget 2021-2024 er der ændret i metoden til frem skrivning af befolkningsprognosen. Ændringerne betyder, at den nye befolkningsprognose giver en lavere tilvækst i befolkningen, end de seneste par års befolkningsprognoser har forudsagt. Baggrunden for disse ændringer er, at de tidligere års befolkningsprognoser har overvurderet befolkningsvæksten. Det er især væksten i børnetallet blandt de mindste børn, at de tidligere prognoser har overvurderet befolkningsudviklingen.

Budget og Regnskab Service
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 23 37 12 06

Direkte e-mail:
helar@aarhus.dk

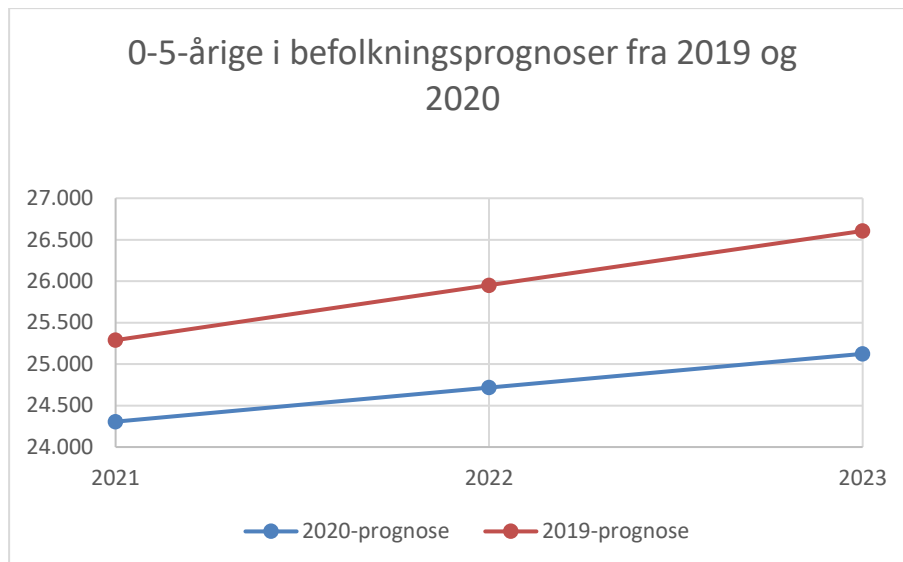
Sag: 20/032724-1
Sagsbehandler:
Henrik Larsen

Den lavere prognose for børnetallet betyder generelt, at budgettet i budgetmodellerne bliver lavere. Der er efterregulering i flere Børn og Unges budgetmodeller. Det vil sige, at budgettet forhøjes såfremt det reelle børnetal er højere end forudsat i budgetmodellerne. Der er dog enkelte områder som bliver påvirket af de lavere børnetal.

Udviklingen på dagtilbudsområdet uddybes herunder, da det primært er på dette område, at ændringen af prognosen har konsekvenser. De øvrige områder, der reguleres af budgetmodeller, beskrives efterfølgende samlet.

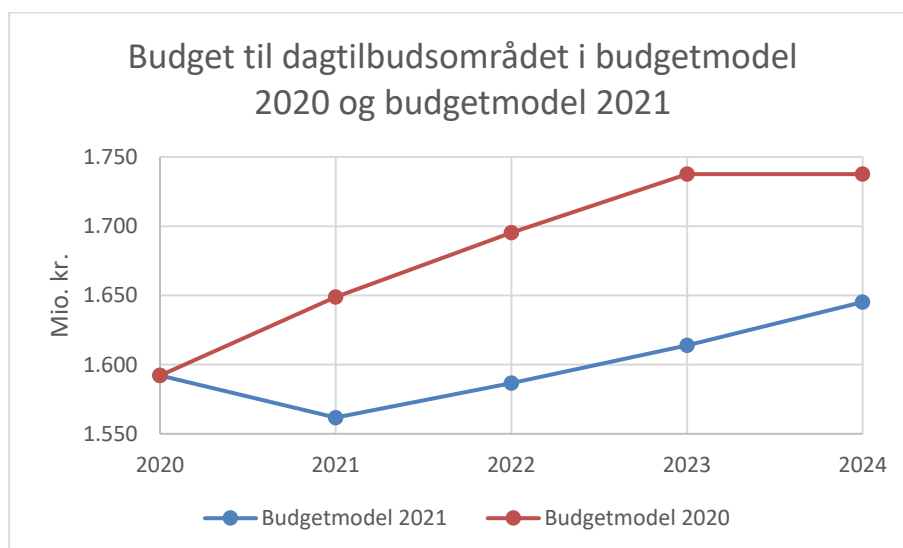
Dagtilbudsområdet

Diagrammet herunder sammenligner den nye befolkningsprognose med prognosen fra sidste år. Det fremgår, at der er en vækst i antal 0-5-årige i den nye befolkningsprognose, men tilvæksten er lavere end prognosen fra sidste år forudsagde og der forventes cirka 1.000 færre 0-5-årige i 2021 i den nye prognose.

22. april 2020
Side 2 af 4

Det lavere børnetal i prognosen får betydning for budgettet i budgetmodellen og det ses særligt på dagtilbudsområdet. På baggrund af befolkningsprognosen fra 2019 beregnede budgetmodellen et budget på 1.649 mio. kr. på området i 2021, mens budgettet til dagtilbudsområdet i 2021 med den nye prognose er på 1.562 mio. kr. I diagrammet herunder ses budgettet for dagtilbudsområdet fra budgetmodel 2020 og budgetmodel 2021.

Det lavere forventede børnetal i 2021 betyder, at Børn og Unges budget til dagtilbudsområdet reduceres med ca. 87 mio. kr. Reduktionen i overslagsårene er på hhv. 109 mio. kr. i 2022, 124 mio. kr. i 2023 og 92 mio. kr. i 2024.

Det lavere budget til dagtilbudsområdet følges af et lavere budgetteret børnetal, hvorfor der ikke er tale om en servicereduktion. Der er samtidig efterregulering af modellen på dagtilbudsområdet, hvilket betyder, at budgettet forøges tilsvarende såfremt der er et højere realiseret børnetal end befolkningsprognosen viser.

22. april 2020
Side 3 af 4

Effekten af befolkningsprognosen forstærkes af, at efterspørgslen efter dagtilbudspladser er faldet. Dette fald forklarer et fald i budgettet på cirka 25 mio. kr.

De øvrige budgetmodeller

Som beskrevet i ovenstående har den nye prognose især konsekvenser for væksten i antal 0-5-årige, hvorfor det primært er på dagtilbudsområdet, at det kan aflæses i budgettet fra budgetmodellen.

Den nye prognose har dog betydning for alle Børn og Unges budgetmodeller. På skoleområdet er der et fald i budgettet på ca. 10 mio. kr. i 2023, hvor den nye prognose afviger mest fra sidste års prognose. Der er dog efterregulering af skolemodellen, hvorfor budgettet forøges, hvis det faktiske elevtal er højere end forudsat i budgetmodellen.

Der er to områder, hvor budgetmodellerne ikke efterreguleres, hvor der også ses økonomiske konsekvenser af den nye prognose. Det drejer sig om handicapmodellen og børnesundhedsområdet.

I forhold til sidste års befolkningsprognose betyder den nye prognose et fald i budgettet i handicapmodellen til dagtilbud, SFO og klub på ca. 5 mio. kr. i 2021, 7,5 mio. kr. i 2022 og 10 mio. kr. i 2023. Handicapmodellen forudsætter en fast andel af målgruppen har et støttebehov. Den er således uafhængig af udviklingen i antallet af børn med støttebehov og afhænger af det samlede antal forventede indskrevne i de relevante aldersgrupper i både almene tilbud og specialtilbud.

En lavere prognose for børnetallet vil derfor reducere budgettet på området uafhængigt af udviklingen af børn med et støttebehov. Samtidig er der ikke efterregulering af budgettet i handicapmodellen, så et højere børnetal end forudsat i budgetmodellen vil ikke betyde en automatisk efterregulering af handicapbudgetterne.

Såfremt befolkningsprognosen rammer plet, er det svært at argumentere mod det lavere budget i handicapmodellen og tidligere års overvurdering af børnetallet er ikke blevet efterreguleret, så her har Børn og Unge så at sige "fået lov at beholde overskuddet".

Det tyder på, at der er et stigende støttebehov blandt 0-5-årige, hvilket som nævnt ikke fanges af budgetmodellen (på samme måde som for væksten i specialundervisning). Dette undersøges nærmere i samarbejde med PPR og kan evt. bringes ind i budgetdrøftelserne udenom budgetmodellen.

Budgetmodellerne for Tandplejen og Sundhedsplejen er rene demografimodeller, der alene afhænger af befolkningsprognosen. Her betyder ændringerne i prognosen et fald i budgettet på i alt mellem 3,2 og 4,4 mio. kr. i forhold til sidste års prognose.

Der er ikke efterregulering af modellerne, så budgettet efterreguleres ikke, hvis prognosen undervurderer væksten i børnetallet. Men omvendt er budgettet heller ikke blevet efterreguleret de år, budgetmodellen har overvurderet udviklingen og hvis den nye prognose rammer plet, er den svær at argumentere imod.

22. april 2020
Side 4 af 4

BESLUTNINGSMEMO

Emne Aarhusmål og Inklusionsopgørelse 2019

Til Drøftelse og godkendelse på rådmandsmøde
den 30. april 2020

24. april 2020

Side 1 af 2

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

I sommeren 2018 vedtog byrådet Aarhusmålene 2018-2021 under overskriften 'Aarhus - en god by for alle'. I dén forbindelse tilkendegav Børn og Ungeudvalget, Social og Beskæftigelsesudvalget samt Sundheds- og Omsorgsudvalget et ønske om at belyse de *koblinger*, der er imellem resultaterne i forhold til hhv. Aarhusmål og afdelingens egne budgetmål for 2019 samt hvordan *uligheden* ser ud i forhold til målene.

I bilag 1 orienteres der derfor om, hvordan udviklingen har været ift. de tre *velfærdsdimensioner* af Aarhusmålene, herunder om de vigtigste sammenhænge imellem tendenserne i de overordnede Aarhusmål på den ene side og på Børn og Unges område på den anden side.

I den årlige inklusionsopgørelse i bilag 2 beskrives uligheden på 0-18-års området og der gøres status på, hvordan børn og unge med særlige udfordringer klarer sig og har det sammenlignet med de øvrige børn og unge i kommunen.

Materialet forventes præsenteret for Børn og Ungeudvalget i maj 2020. Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har derfor sat punktet på dagsordenen med henblik på en drøftelse og godkendelse af materialet.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Rådmanden bedes

- 1) Godkende notatet vedrørende Aarhusmålene 2019, herunder koblingen til Børn og Unges mål (bilag 1)
- 2) Godkende notatet vedrørende Inklusionsopgørelsen 2019 (bilag 2)
- 3) Godkende slides til udvalget (bilag 3)
- 4) Beslutte, om materialet skal præsenteres på udvalgsmødet den 6. eller 20. maj

Ad 1. Status på Aarhusmålene 2019

Aarhusmålene 2018-2021 består af fem overordnede mål, som hver især belyses med et simpelt sæt af indikatorer. Med årsberetningen for 2019 er det første gang byrådet modtager én samlet status på, om udviklingen går i den rigtige retning i forhold til Aarhusmålene.

Bilag 1 stiller skarpt på de tre velfærdsdimensioner af Aarhusmålene, og viser, at det generelt går rigtig godt for langt størstedelen af de aarhusianske borgere og de aarhusianske børn og unge.

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Afdeling
HR og Organisation
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon:
4185 8297

Direkte e-mail:
chrisni@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Christina Muhs Nielsen

BESLUTNINGSMEMO

Men ligesom vi ser det blandt borgerne i Aarhus Kommune generelt, så ser vi også blandt de 0-18-årige, at der er en udfordring i forhold til at mindske betydningen af den sociale baggrund. På tværs af 0-18-års området er der således forskellige mindre grupper af børn og unge, som oplever udfordringer i forhold til deres faglige udvikling, sundhed og trivsel samt deltagelse i fællesskaber.

24. april 2020

Side 2 af 2

Ad 2. Inklusionsopgørelse 2019

I inklusionsopgørelsen udfoldes den omtalte ulighed på 0-18 års området. Det generelle billede i Inklusionsopgørelsen 2019 er, at det går godt for hovedparten af børn og unge med særlige udfordringer i Aarhus Kommune – men at der fortsat er markante forskelle i, hvordan udsatte børn og unge og børn og unge i specialtilbud har det og klarer sig, når man sammenligner med de øvrige børn og unge i kommunen.

Inklusionsopgørelsen 2019 fremgår af bilag 2.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Ingen ændringer.

4. Videre proces og kommunikation

6. eller 20. maj 2020

Udvalgmøde: Drøftelse af Aarhusmål og Inklusionsopgørelse 2019

Aarhusmålenes velfærdsdimensioner - resultater for 2019

17. april 2020
Side 1 af 7

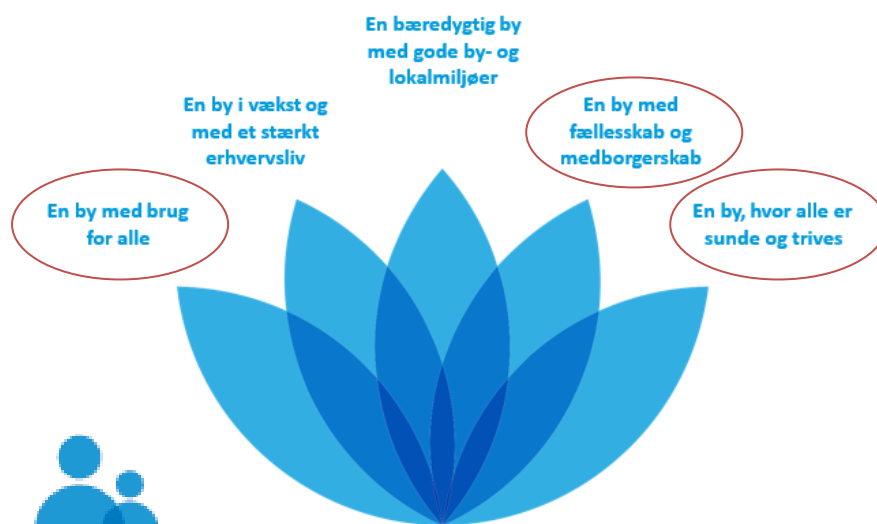
Til Børn og Ungeudvalget
Til Orientering og drøftelse

Baggrund og formål

I sommeren 2018 vedtog byrådet Aarhusmålene 2018-2021 under overskriften 'Aarhus - en god by for alle'. Aarhusmålene blev til på baggrund af en omfattende borgerinddragelse, og de tegner tilsammen den overordnede retning for, hvad byrådet vil med Aarhus.

Aarhusmålene 2018-2021 består af fem overordnede mål, som hver især belyses med et simpelt sæt af indikatorer. Med årsberetningen for 2019 er det første gang byrådet modtager én samlet status på, om udviklingen går i den rigtige retning i forhold til Aarhusmålene.

Med dette notat orienteres der i lidt flere detaljer om, hvordan udviklingen har været ift. de tre *velfærdsdimensioner* af Aarhusmålene.

Som supplement til årsberetningen giver dette notat således et nærmere indblik i:

- 1) Hvordan *uligheden* ser ud og hvordan den har udviklet sig over tid
- 2) Hvilke *koblinger* der er imellem resultaterne i forhold til hhv. Aarhusmål og afdelingens egne budgetmål for 2019

MSO, MSB, MBU & BA

Aarhus Kommune

Aarhusmål - velfærd 0-100 år

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 24 96 09 26

Direkte e-mail:
irbe@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sag: 17/001501-56
Sagsbehandlere:
Ina Bøge Eskildsen
Sofie Emilie Pedersen
Henrik Christensen
Pernille Cæcilie Petersen
Bjørn Bjorholm
Christina Muhs Nielsen
Christian Pedersen

Dermed imødekommes det ønske, som Børn og Ungeudvalget, Social og Beskæftigelsesudvalget samt Sundheds- og Omsorgsudvalget tilkendegav i forbindelse med forberedelsen af Aarhusmålene.

17. april 2020
Side 2 af 7

Denne yderligere udfoldelse af resultaterne er et led i den samlede regnskabsaflæggelse for 2019, men kan naturligvis også bruges som afsæt for drøftelserne af den retning, budgettet for 2021 skal tegne.

1. Aarhusmålenes velfærdsdimensioner og udviklingen i ulighed

Tre af byrådets ambitioner i Aarhusmålene handler om borgernes oplevelse af at have et godt liv. Det er disse tre ambitioner, vi kalder velfærdsdimensionerne.

For det første skal Aarhus være en by med **brug for alle** - en ambition, som belyses med tal for uddannelse og selvforsørgelse:

- For så vidt angår uddannelse, så viser opgørelserne for 2019, at 92,1 % af alle aarhusianske unge er i gang med en uddannelse 15 mdr. efter afgang fra grundskolen, og at andelen er 99 %, hvis man også medtager det at være i gang med en uddannelsesrettet aktivitet. Desuden viser Undervisningsministeriets fremskrivning for 2019, at 85,2 % af kommunens unge forventes at have gennemført en ungdomsuddannelse inden de fylder 25 år. Sidstnævnte er steget fra 81,8 i 2016 over 83,1 % i 2017 og 84,9 % i 2018.
- Det er velkendt, at uddannelse øger sandsynligheden for beskæftigelse. Jf. årsberetningen for 2019 er ledigheden faldet og flere er kommet i beskæftigelse. Opgørelserne for 2019 viser, at 85,8 % af de 16-66-årige aarhusianere var selvforsørgende ved årets udgang, og at der har været en svag, men støt stigning i denne andel siden 2010. I lyset af de afskedigelser, der følger af Coronakrisen forventes det dog i skrivende stund, at ledigheden samlet set vil stige i 2020.

Med dette in mente har de seneste års udvikling i både uddannelse og selvforsørgelse generelt været positiv.

For det andet skal Aarhus være en by, hvor **alle trives og er sunde**:

- Her viser den seneste opgørelse, at Aarhus ligger i den bedste fjerdedel af landets kommuner, når det handler om, hvor længe borgerne i gennemsnit lever. Middellevetiden i Aarhus har således været støt stigende over de seneste 10 år, og den er nu 81,9 år. Den stigende middellevetid hænger bl.a. sammen med den demografiske udvikling, flyttemønstrene og faldet i andelen af borgere i Aarhus Kommune, hvis højeste gennemførte uddannelse er grundskolen.
- Desuden tilkendegiver 77 % af aarhusianerne, at de oplever god trivsel og livskvalitet – en andel, der er steget fra 73 % i seneste måling.

- I samme forbindelse er det også vigtigt at nævne, at 14 % af aarhusianerne har et dårligt selv vurderet helbred – en andel, der er stabil ift. seneste måling.

17. april 2020
Side 3 af 7

For det tredje skal Aarhus være en by, hvor **alle oplever fællesskab og medborgerskab**:

- Her gælder på den ene side, at Aarhus Kommune fortsat ligger over de øvrige større byer på tryghedsindekset.
- På den anden side viser de nyeste tal for fællesskaber, at 8 % af aarhusianerne oplever at være uønsket alene. Her er der tale om en svag stigning i forhold til sidste måling.
- Samme tendens ser vi for så vidt angår medborgerskab. Her scorer borgerne i Aarhus Kommune 62 ud af 100 på indekset for oplevelsen af medborgerskab i 2019, hvilket er et lille fald i forhold til tidligere.

Ovenstående er det billede man får, når man ser på alle aarhusianere under ét. På tværs af Aarhusmålene følger vi imidlertid også op på graden af **ulighed**. Denne opfølgning viser, at der er en række velkendte, men stadig mere velbelyste udfordringer med ulighed:

For så vidt angår **ulighed ift. uddannelse og selvforsørgelse**, så er der er betydelige forskelle mellem alle aarhusianere under ét og de borgere, der på den ene eller anden måde har en udsat baggrund:

- Blandt unge med en social sag er ca. 20 procentpoint færre i gang med en ungdomsuddannelse ift. alle unge under ét. Blandt unge med kortuddannede forældre er forskellen ca. 12 procentpoint. For begge grupper er tendensen, at uligheden er faldet en smule over de seneste år.
- Blandt borgere med en social sag er omkring 55 procentpoint færre i beskæftigelse eller uddannelse ift. alle borgere under ét. Blandt kortuddannede over 30 år er forskellen ca. 30 procentpoint ift. alle. For begge grupper er der små udsving i uligheden over de seneste år.

Ser vi på **ulighed i sundhed**, så kan aarhusianere uden anden uddannelse end grundskolen forvente at leve godt 4 år kortere end alle andre – en forskel, som tilsyneladende er steget over de seneste år. Samtidig er der ca. dobbelt så mange med dårligt selv vurderet helbred blandt de aarhusianere som enten er kortuddannede eller har en socialsag, sammenholdt med hele populationen. Hertil kommer lige så markante forskelle i oplevelserne af trivsel og livskvalitet.

Hvad angår **ulighed ift. fællesskab**, så går ovenstående mønster igen. Her ser vi tilsvarende forskelle i oplevelserne af ensomhed, når man sammenligner udsatte borgere med alle andre. Specifikt for borgere med en social sag er det næsten hver fjerde, der oplever at være svært ensomme.

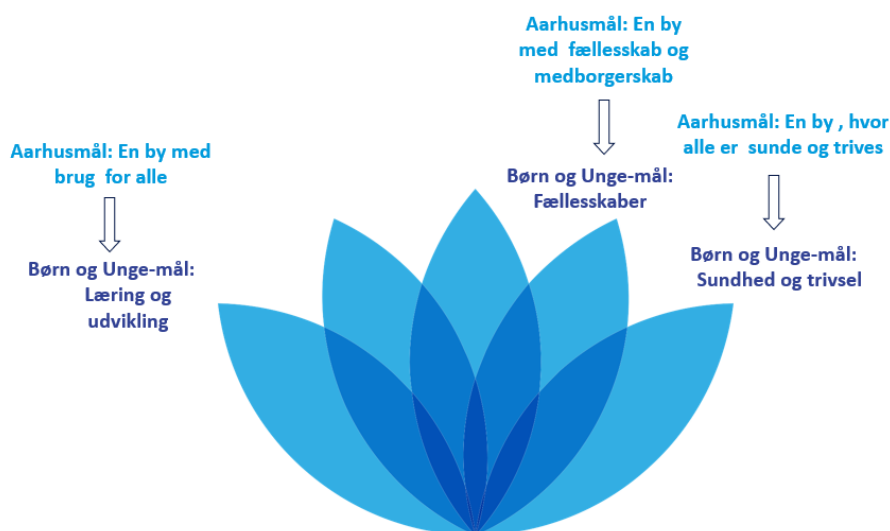

Ovenstående resultater er gengivet i tabellerne i notatets afsluttende afsnit. Med budgetmålene for hhv. Børn og Unge, Sociale forhold og Beskæftigelse samt Sundhed og Omsorg (se årsberetningen s. 19, 23 og 30) følges der mere detaljeret op disse tendenser - her med særlige blik på de bestemte alders- eller målgrupper, som den pågældende afdeling har et særligt medansvar i forhold til. Nedenfor gives et kort overblik over de vigtigste sammenhænge imellem tendenserne i de overordnede Aarhusmål og på Børn og Unges område.

17. april 2020
Side 4 af 7

2. Koblingen mellem resultater ift. Aarhusmål og Børn og Unges mål

Børne- og ungepolitikens mål om læring og udvikling, fællesskaber samt sundhed og trivsel er tæt knyttet til Aarhusmålenes tre velfærdsdimensioner.

Børn og Unge-målene belyses via fem budgetindikatorer, og resultaterne for 2019 blev behandlet i Børn og Ungeudvalget den 1. april 2020. De vigtigste sammenhænge imellem velfærdsdimensionerne og Børn og Unges egne resultater for 2019 fremhæves herunder.

Samlet set og på tværs af de tre mål og fem budgetindikatorer tegner der sig for 2019 et billede blandt de 0-18-årige, som ligner det billede, vi ser blandt borgerne i Aarhus Kommune generelt:

- **En by med brug for alle / Læring og udvikling:** De positive resultater vedr. uddannelse og selvforsørgelse blandt kommunens borgere modsvares blandt de 0-18-årige af, at andelen af 3-årige børn med alderssvarende dansk sprog er højere end målsætningen, og at 92,1 % af de unge, som afsluttede folkeskolen i 2018, var i gang

17. april 2020
Side 5 af 7

med en ungdomsuddannelse 15 måneder efter. Det er tæt på målet om 95 %.

- **En by med fællesskab og medborgerskab / Fællesskaber:** Ligesom der blandt borgerne i kommunen har været en mindre stigning i ensomhed, så ser vi også på 0-18 års området, at der har været en lille, men signifikant stigning i elevernes oplevelse af ensomhed fra 4,9 % til 5,9 %. Andelen af ensomme børn og unge ligger dermed nu over målsætningen om højst 5 %.
- **En by, hvor alle er sunde og trives / Sundhed og trivsel:** Tilsvarende den generelt positive udvikling i sundhed og trivsel blandt borgerne i kommunen, ses på 0-18 års området også en positiv udvikling i sundheden. Her ser flere års tendens til en svagt stigende andel af overvægtige børn og unge ud til at være brudt i 2019. Det er dog for tidligt at vurdere, om denne udvikling vil fortsætte. Derudover ligger elevernes fravær fortsat under målsætningen om under 6 pct. samlet gennemsnitligt fravær.

Generelt går det altså rigtig godt for langt størstedelen af de aarhusianske børn og unge. Men ligesom vi ser det blandt borgerne i Aarhus Kommune generelt, så ser vi også blandt de 0-18-årige, at der er en udfordring i forhold til at mindske betydningen af den sociale baggrund. På tværs af 0-18-årsområdet er der således forskellige mindre grupper af børn og unge, som oplever udfordringer i forhold til deres faglige udvikling, sundhed og trivsel samt deltagelse i fællesskaber.

I Inklusionsopgørelsen 2019 udfoldes denne ulighed på 0-18-års området og der gøres status på, hvordan børn og unge med særlige udfordringer klarer sig og har det sammenlignet med de øvrige børn og unge i kommunen.

Inklusionsopgørelsen fremgår af bilag 1.

3. Aarhusmålenes velfærdsdimensioner - opgørelser

Tabellerne er på den ene side blot et *uddrag* af den samlede afrapportering på Aarhusmålene i årsberetningen for 2019, i og med at de kun indeholder de mål og resultater, der specifikt vedrører de tre velfærdsdimensioner af Aarhusmålene, nemlig 'En by med brug for alle', 'En by med fællesskab og medborgerskab' og 'En by hvor alle er sunde og trives'. På den anden side er følgende viden *tilføjet* i forhold til den mere overordnede status, der gives med årsberetningen:

- Opgørelser af ulighed for alle de *indikatorer*, hvor det pt. er muligt.
- Opgørelser af ulighed for alle de *målgrupper*, hvor det pt. er muligt.

Aarhusmål	2017	2018	Budget 2019	2019	Mål opfyldt
<i>En by med brug for alle</i>					
Selvforsørgelse: Andelen af aarhusianske borgere 16-66 år, som er selvforsørgende, skal stige.	85,2	85,6	>2018	85,8	
Selvforsørgelse, ulighedsopgørelse ift. uddannelse: Gabet mellem andel selvforsørgende blandt alle borgere og andelen blandt kortuddannede borgere skal mindskes*	30,4	30,7	<2018	Data tilgængelige senere på året	
Selvforsørgelse, ulighedsopgørelse ift. social sag: Gabet mellem andel selvforsørgende blandt alle borgere og andelen blandt borgere med social sag skal mindskes*	53,8	53,7	<2018	Data tilgængelige primo 2021	
Ungdomsuddannelse: Andelen af en ungdomsårgang i Aarhus Kommune, som forventes at få mindst en ungdomsuddannelse inden de er 25 år, dvs. 8 år efter 9. klasse, skal stige.	83,1 %	84,9%	>	85,2%	
• Ungdomsuddannelse: Andel unge, som er i gang med en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole (alle unge)	90,6%	92,6%	≥ 95	92,1%	
• Ungdomsuddannelse: Andel unge, hvis forældre har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse, som er i gang med en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole.	78,5 %	80,5 %	≥ 95	**	
• Ungdomsuddannelse: Andel unge med en socialsag, som er i gang med en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole	66,7%	73,0%	≥ 95	71,1%	

Aarhusmål	2017	2018	Budget 2019	2019	Mål opfyldt
<i>En by med fællesskab og medborgerskab</i>					
Medborgerskab, stabil eller stigende indeks for medborgerskabsbegrebet i Aarhus Kommune.	64	64	≥	62	
Ensomhed: Andelen af borgere, der er uønsket alene, skal falde***	-	6 %	<	7,8 %	
• Ensomhed: Andelen af borgere med grundskole som højeste gennemførte uddannelse, som er uønsket alene***	-	-		14 %	
• Ensomhed: Andelen af borgere med en socialsag, som er uønsket alene***	-	-		23 %	
Ensomhed, ulighedsopgørelse: Gabet mellem andelen af hhv. borgere med grundskole som højeste gennemførte uddannelse og alle borgere, der er uønsket alene, skal falde			<2018	6,2	****
Tryghed: Den oplevede tryghed	Aarhus 81,3	Aarhus 85,0	≥ Storbyer i alt	Aarhus 87,3	
	Storbyer 82,8	Storbyer 84,0		Storbyer 85,0	

Aarhusmål	2017	2018	Budget 2019	2019	Mål opfyldt
<i>En by, hvor alle er sunde og trives</i>					
Sundhed: Middellevetiden skal stige	81,6	81,7	>	81,9	
• Sundhed: Den forventede restlevetid for 30-årige med et uddannelsesniveau højere end grundskolen*****	53,2	53,1		53,5	
• Sundhed: Den forventede restlevetid for 30-årige med grundskole som højeste gennemførte uddannelse*****	49,3	49,2		49,1	
Sundhed, ulighedsopgørelse: Gabet i forventet restlevetid mellem borgere med grundskole som højeste gennemførte uddannelse og alle andre skal falde*****	-3,9	-3,9	>2018	-4,4	
Trivsel: Andelen af borgere, der oplever trivsel og livskvalitet, skal stige***		73 %	>	77 %	
• Trivsel: Andelen af borgere med grundskole som højeste gennemførte uddannelse, der oplever trivsel og livskvalitet***	-	-		63 %	
• Trivsel: Andelen af borgere med en socialsag, der oplever trivsel og livskvalitet***	-	-		45 %	
Selvvurderet helbred: Andelen af borgere, der oplever et dårligt selvvurderet helbred, skal falde***	-	14 %		14 %	
• Selvvurderet helbred: Andelen af borgere med grundskole som højeste gennemførte uddannelse, der oplever et dårligt selvvurderet helbred***	-	-		26 %	
• Selvvurderet helbred: Andelen af borgere med en socialsag, der oplever et dårligt selvvurderet helbred***	-	-		26 %	

*Opgørelsen af forskellen mellem alle og hhv. kortuddannede og borgere med social sag kan ikke direkte sammenlignes med opgørelsen af andelen af selvforsørgende ovenfor. Det bør bemærkes, at antallet af kortuddannede er faldet i perioden mens antallet af borgere med social sag er steget. Opgørelsen for kortuddannede omfatter personer i alderen 30-64 år, mens borgere med social sag er 16-66 år.

**Pga. forsinkelser ved Danmarks Statistik er opgørelsen endnu ikke lavet for 2019.

***Opgørelserne af ensomhed, trivsel og selvvurderet helbred bygger på flere forskellige datakilder. Alle data for 2017-2018 stammer fra Region Midt's 4-årige 'Hvordan Har Du Det'. Alle data for 2019 stammer fra Aarhus Kommunes egne surveys – dels Temperaturmålingen, dels MSBs survey blandt borgere med socialsager.

****Værdien 6,2 udtrykker forskellen i procentpoint mellem udsatte grupper og alle under ét. Det er første gang man opgør forskellen med udsatte grupper og alle. Derfor er det ikke muligt at vurdere om gabet er stigende eller faldende.

*****Forventet restlevetid opgøres altid med ét års forsinkelse.

Inklusionsopgørelsen 2019 – trivsel, læring og udvikling blandt udsatte børn og unge og børn og unge i specialtilbud

27. marts 2020
Side 1 af 3

Hvordan klarer de børn og unge, som er udsatte, eller som går i et specialtilbud eller har et handicap, sig i forhold til andre børn og unge i Aarhus Kommune?

I Aarhus Kommune har vi en fælles forståelse af, at inklusion lykkes, når alle børn og unge trives, lærer og udvikler sig, når den enkelte gavner fællesskabet, og når fællesskabet gavner den enkelte. Denne forståelse af succesfuld inklusion indebærer, at vi ser efter de *samme tegn* på trivsel, læring og udvikling hos de udsatte børn og unge og børn og unge i specialtilbud, som vi ser efter hos alle andre børn og unge.

BØRN OG UNGE
Strategi og Udvikling
Aarhus Kommune

I den årlige inklusionsopgørelse gør vi status på en række indikatorer for børnene og de unges udvikling i forhold til målene i børne- og ungepolitikken om læring og udvikling, fællesskaber samt sundhed og trivsel. Indikatorerne alene fortæller ikke hele historien og giver heller ikke alle svar. Men de kan bidrage til og give et overblik over, hvilke problematikker der er væsentlige at løse i forhold til børn og unge med særlige udfordringer.

HR og Organisation
Analyseenheden
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 41 85 76 56
Direkte telefon: 24 59 45 89

I inklusionsopgørelsen ser vi nærmere på to grupper af børn og unge¹:

- Udsatte børn og unge som på et tidspunkt i deres liv har fået en foranstaltning efter serviceloven
- Børn og unge med særlige behov i specialtilbud (specialdagtilbud eller specialklasse/specialscole) eller med vidtgående handicap

Direkte e-mail:
bjorn@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Bjørn Bjorholm Stilling

Det generelle billede er, at det går godt for hovedparten af børn og unge med særlige udfordringer i Aarhus Kommune – men at der fortsat er markante forskelle i, hvordan udsatte børn og unge og børn og unge i specialtilbud har det og klarer sig, når man sammenligner med de øvrige børn og unge i kommunen.

Ser vi på *læring og udvikling*, er der markant færre udsatte børn og børn med handicap eller i specialdagtilbud, der har et alderssvarende sprog ved 3 år, det faglige niveau ved afslutning af folkeskolen er betydeligt lavere blandt udsatte elever og elever i specialklasse eller specialscole, og væsentligt færre udsatte elever og elever i specialklasse og specialscole kommer i gang med en ungdomsuddannelse. I forhold til *fællesskaber* er der markant flere udsatte elever og elever i specialklasse og specialscole, der oplever at have en eller flere gode venner i skolen. I forhold til *sundhed og trivsel* er der betydeligt flere udsatte elever og elever i specialklasse eller specialscole, der er overvægtige, der er væsentligt flere, der oplever lav livstilfredshed, og fraværet fra skolen er i gennemsnit markant højere.

¹ Det har ikke været muligt inden for deadline at nå at opgøre tal for gruppen af børn og unge, hvor begge forældre har grundskolen som højeste fuldførte uddannelse. Det er ellers normalt en del af inklusionsopgørelsen.

27. marts 2020

Side 2 af 3

Udsatte børn og unge

Læring og udvikling		2016/17	2017/18	2018/19
Andel børn med alderssvarende dansk sprog ved 3 år (talesproglige færdigheder i alderen 2,9-3,4 år)	Udsatte	-	-	68,2%
	Ikke-udsatte	-	-	86,1%
	Forskel	-	-	17,9%-point
Karaktergennemsnit i bundne prøvfag i 9. klasse (elever der har aflagt mindst 4 af 8 bundne prøver)	Udsatte	5,2	5,5	5,6
	Ikke-udsatte	7,4	7,5	7,6
	Forskel	2,2	2,0	2,0
Andel unge i gang med en ungdomsuddannelse 15. mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole (9./10. kl.)	Udsatte	66,7%	73,0%	71,1%
	Ikke-udsatte	93,1%	95,4%	95,1%
	Forskel	26,4%-point	22,5%-point	24,0%-point
Fællesskaber				
Andel elever, som ikke har en eller flere gode venner i skolen (4.-9. klasse)	Udsatte	6,2%	5,5%	5,5%
	Ikke-udsatte	2,5%	1,8%	2,0%
	Forskel	3,7%-point	3,6%-point	3,5%-point
Sundhed og trivsel				
Andel overvægtige elever (0., 6. og 9. klasse)	Udsatte	24,4%	26,2%	24,3%
	Ikke-udsatte	14,1%	14,2%	14,1%
	Forskel	10,3%-point	12,0%-point	10,2%-point
Andel elever, som oplever lav livstilfredshed (4.-9. klasse)	Udsatte	26,7%	24,3%	23,5%
	Ikke-udsatte	13,5%	12,1%	13,6%
	Forskel	13,2%-point	12,2%-point	9,9%-point
Samlet gennemsnitligt fravær (0.-10. klasse)	Udsatte	9,6%	10,3%	10,5%
	Ikke-udsatte	4,9%	5,2%	5,1%
	Forskel	4,7%-point	5,1%-point	5,3%-point

Noter: Udsatte børn og unge er defineret som børn og unge, som på et tidspunkt i deres liv har fået en foranstaltning efter service-loven. Der ingen historiske tal for sprog ved 3 år pga. overgang til nyt sprogvurderingsmateriale. Tal for overvægt for skoleåret 2018/19 skal tolkes med forbehold for, at der på flere skoler ikke er gennemført vejninger på 6. klassetrin på flere skoler pga. (midlertidig) ekstraordinær personalemangel i Sundhedsplejen midt på skoleåret 2018/19.

27. marts 2020

Side 3 af 3

Børn og unge i specialtilbud

Læring og udvikling		2016/17	2017/18	2018/19
Andel børn med alderssvarende dansk sprog ved 3 år (talesproglige færdigheder i alderen 2,9-3,4 år)	Handicap/specialdagtilbud	-	-	62,1%
	Ikke handicap/specialdtb.	-	-	85,4%
	Forskel	-	-	23,3%-point
Karaktergennemsnit i bundne prøvafag i 9. klasse (elever der har aflagt mindst 4 af 8 bundne prøver)	Specialklasse/-skole	4,0	4,8	4,7
	Ikke specialklasse/-skole	7,2	7,3	7,4
	Forskel	3,2	2,6	2,6
Andel unge i gang med en ungdomsuddannelse 15. mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole (9./10. kl.)	Specialklasse/-skole	65,0%	61,2%	65,1%
	Ikke specialklasse/-skole	91,7%	93,9%	93,2%
	Forskel	26,7%-point	32,7%-point	28,2%-point
Fællesskaber				
Andel elever, som ikke har en eller flere gode venner i skolen (4.-9. klasse)	Specialklasse/-skole	11,3%	10,0%	10,9%
	Ikke specialklasse/-skole	2,5%	1,9%	2,1%
	Forskel	8,8%-point	8,0%-point	8,8%-point
Sundhed og trivsel				
Andel overvægtige elever (0., 6. og 9. klasse)	Specialklasse/-skole	30,4%	25,0%	42,5%
	Ikke specialklasse/-skole	14,8%	15,2%	14,7%
	Forskel	15,6%-point	9,8%-point	27,8%-point
Andel elever, som oplever lav livstilfredshed (4.-9. klasse)	Specialklasse/-skole	26,4%	25,6%	20,6%
	Ikke specialklasse/-skole	14,4%	13,0%	14,5%
	Forskel	12,0%-point	12,6%	6,1%-point
Samlet gennemsnitligt fravær (0.-10. klasse)	Specialklasse/-skole	9,9%	11,2%	11,4%
	Ikke specialklasse/-skole	5,3%	5,6%	5,6%
	Forskel	4,6%-point	5,5%-point	5,8%-point

Noter: Der ingen historiske tal for sprog ved 3 år pga. overgang til nyt sprogvurderingsmateriale. Karaktergennemsnittet for elever i specialklasser og specialskoler skal tolkes med forbehold for, at kun en lille andel af eleverne har aflagt mindst 4 ud af 8 prøver og dermed tæller med i karaktergennemsnittet. Tal for overvægt for skoleåret 2018/19 skal tolkes med forbehold for, at der på flere skoler ikke er gennemført vejninger på 6. klassetrin på flere skoler pga. (midlertidig) ekstraordinær personalemangel i Sundhedsplejen midt på skoleåret 2018/19.

Aarhusmålenes velfærdsdimensioner

– resultater for 2019

Udvalgs møder april-maj 2020

Indhold

- Aarhusmålenes velfærdsdimensioner – resultaterne for 2019
  - For alle aarhusianere under ét
  - For de sårbare/udsatte grupper ift. alle (ulighed)
- Sammenhæng til Børn og Unges resultater for 2019
  - For alle børn og unge under ét
  - For børn og unge med særlige udfordringer (Inklusionsopgørelsen 2019)
- Hvad gør vi allerede i Børn og Unge?

Hovedpointer

Aarhusmål:

1. De fleste aarhusianske borgere har det og klarer sig godt (*uddannelse, selvforsørgelse, tryghed, medborgerskab, middellevetid, trivsel og livskvalitet*)
2. Dog mindre stigning i ensomhed
3. Markant ulighed i forhold til sårbare/udsatte grupper
4. Endnu for tidligt at sige noget om udviklingen i ulighed over tid

Kobling til Børn og Unge-mål:

1. De fleste aarhusianske børn og unge har det og klarer sig godt (*sprog, ungdomsuddannelse, fællesskaber, overvægt og fravær*)
2. Dog mindre stigning i ensomhed
3. Markant ulighed ift. børn og unge med særlige udfordringer
4. Uligheden har på de fleste indikatorer været *svagt* faldende de seneste år

Indhold

- Aarhusmålenes velfærdsdimensioner – resultaterne for 2019
  - For alle aarhusianere under ét
  - For de sårbare/udsatte grupper ift. alle (ulighed)
- Sammenhæng til Børn og Unges resultater for 2019
  - For alle børn og unge under ét
  - For børn og unge med særlige udfordringer (Inklusionsopgørelsen 2019)
- Hvad gør vi allerede i Børn og Unge?

Aarhus-mål En by med brug for alle

Det ved vi om

- Beskæftigelse:
Selvforsørgelse
- Uddannelse:
Ungdomsuddannelse

Målet er: Alle borgere skal have uddannelse og beskæftigelse. Samtidig skal uligheden mellem de sårbare/udsatte grupper af borgere og alle andre mindskes.

Resultatet for 2019 er:

- Udviklingen i uddannelse og selvforsørgelse har været positiv for alle under ét
- Der er dog en betydelig ulighed mellem sårbare/udsatte borgere og alle ift. uddannelse og selvforsørgelse
- Det er endnu for tidligt at sige noget om udviklingen i ulighed over tid
- Det forventes, at Covid-19 kan ramme skævt og forstærke uligheden ift. selvforsørgelse

Aarhus-mål
En by, hvor alle er
sunde og trives

Det ved vi om

- Sundhed: Middellevetid og forventet restlevetid
- Trivsel: livskvalitet og selvvurderet helbred

Målet er: Alle borgere skal opleve bedre sundhed og trivsel. Samtidig skal uligheden mellem de sårbare/udsatte grupper af borgere og alle andre mindskes.

Resultatet for 2019 er:

- Udviklingen i middellevetid og trivsel/livskvalitet har været positiv for alle under ét. Andelen af alle borgere med dårligt selvvurderet helbred er stabil.
- Der er dog en betydelig ulighed mellem sårbare/udsatte borgere og alle ift. trivsel/livskvalitet og selvvurderet helbred. Der er godt 4 års forskel på, hvor længe borgere med og uden uddannelse kan forvente at leve.

Aarhus-mål En by med fællesskab og medborgerskab

Det ved vi om

- Tryghed
- Medborgerskab
- Ensomhed

Målet er: Alle borgere skal opleve tryghed og medborgerskab og deltage i fællesskaber. Samtidig skal uligheden mellem de sårbare/udsatte grupper af borgere og alle andre mindskes.

Resultatet for 2019 er:

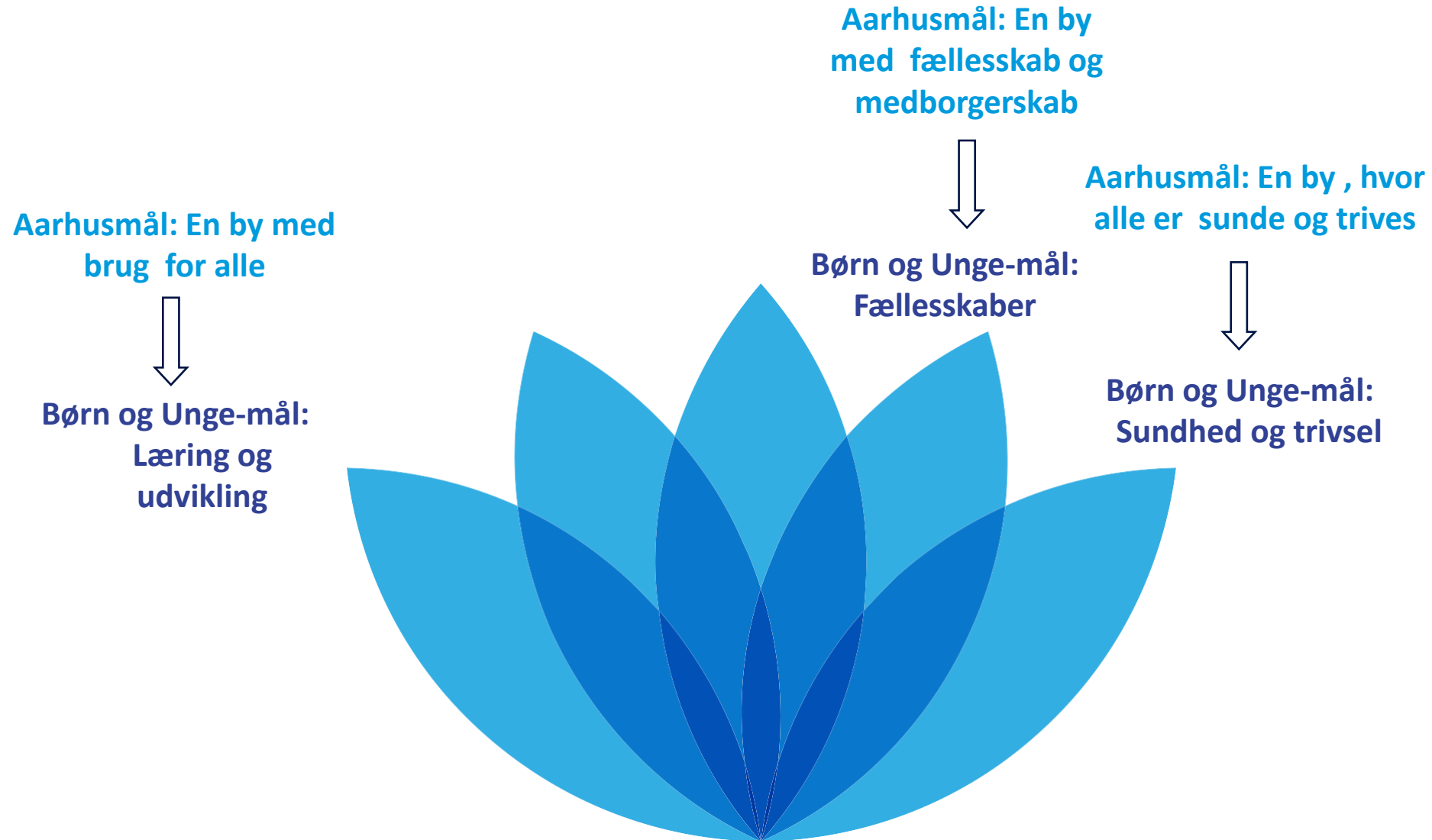
- Udviklingen i tryghed har været positiv.
- Omvendt er der et lille fald i oplevelsen af medborgerskab og en lille stigning i ensomhed blandt alle under ét.
- Der er en tydelig ulighed mellem sårbare/udsatte borgere og alle ift. ensomhed.

Indhold

- Aarhusmålenes velfærdsdimensioner – resultaterne for 2019
  - For alle aarhusianere under ét
  - For de sårbare/udsatte grupper ift. alle (ulighed)
- Sammenhæng til Børn og Unges resultater for 2019
  - For alle børn og unge under ét
  - For børn og unge med særlige udfordringer (Inklusionsopgørelsen 2019)
- Hvad gør vi allerede i Børn og Unge?

DE POLITISK VEDTAGNE MÅL FOR MBU

Status på mål i regnskab 2019

- alle børn og unge under ét

Magistratsafdelingen for Børn og Unge	Regnskab 2017	Regnskab 2018	Budget 2019	Regnskab 2019	Mål opfyldt
Læring og udvikling					
Mindst 85 % af de 3-årige børn skal have et alderssvarende sprog*	-	-	≥ 85 %	85,8 %	
Mindst 95 % af eleverne skal påbegynde en ungdomsuddannelse 15 mdr. efter definitivt afsluttet folkeskole	90,6 %	92,6 %	≥ 95 %	92,1 %	
Fællesskaber					
Højst 5 % eleverne må opleve ensomhed (alle elever i 4.-9. klasse under ét)	5,0 %	4,9 %	≤ 5 %	5,9 %	
Sundhed og trivsel					
Elevernes samlede gennemsnitlige fravær skal være under 6 % (alle elever i 0.-10. klasse under ét)	5,4 %	5,6 %	< 6 %	5,6 %	
Højst 15 % af eleverne må være overvægtige (alle elever i 0., 6. og 9. klasse under ét)	15,1 %	15,3 %	≤ 15 %	14,9 %	

- Det går godt for langt de fleste aarhusianske børn og unge, og Børn og Unges indsatser virker for de fleste
- Men ligesom vi ser det blandt borgerne i Aarhus Kommune generelt, så ser vi også blandt de 0-18-årige, at der er en udfordring i forhold til at mindske betydningen af den sociale baggrund.

Inklusionsopgørelsen 2019

I inklusionsopgørelsen ser vi nærmere på to grupper af børn og unge:

1. Udsatte børn og unge som på et tidspunkt i deres liv har fået en foranstaltning efter serviceloven
2. Børn og unge med særlige behov i specialtilbud (specialdagtilbud eller specialklasse/specialskole) eller med vidtgående handicap

Hvordan klarer disse børn og unge sig i forhold til andre børn og unge i Aarhus Kommune?

Hovedpointer fra Inklusionsopgørelsen 2019

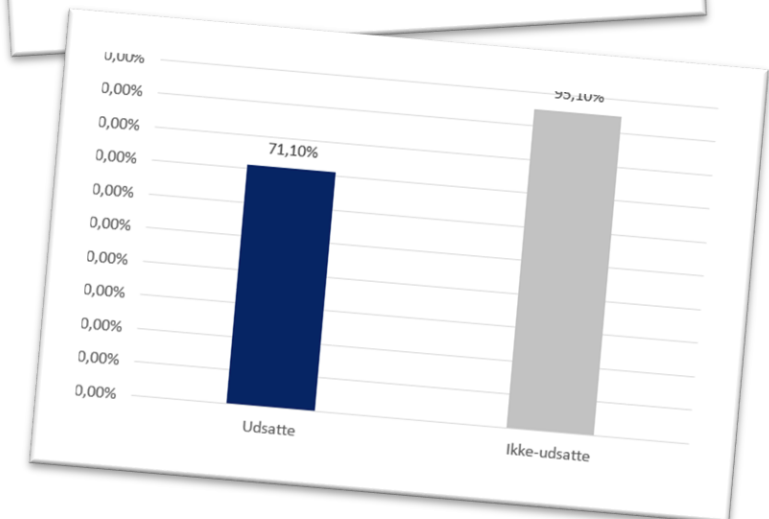
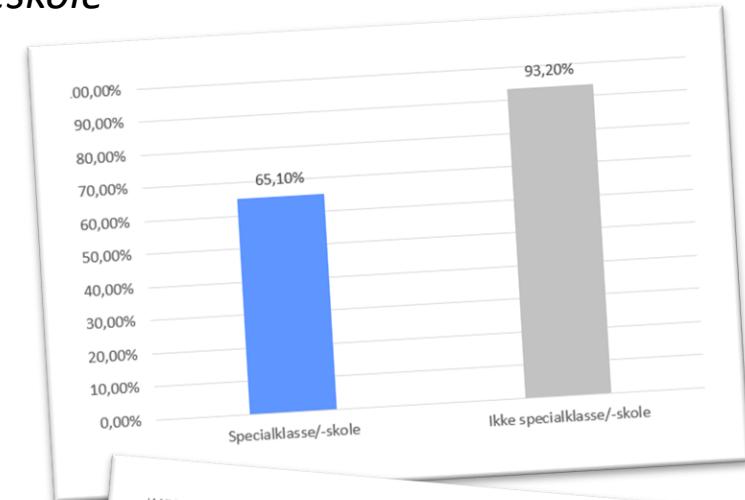
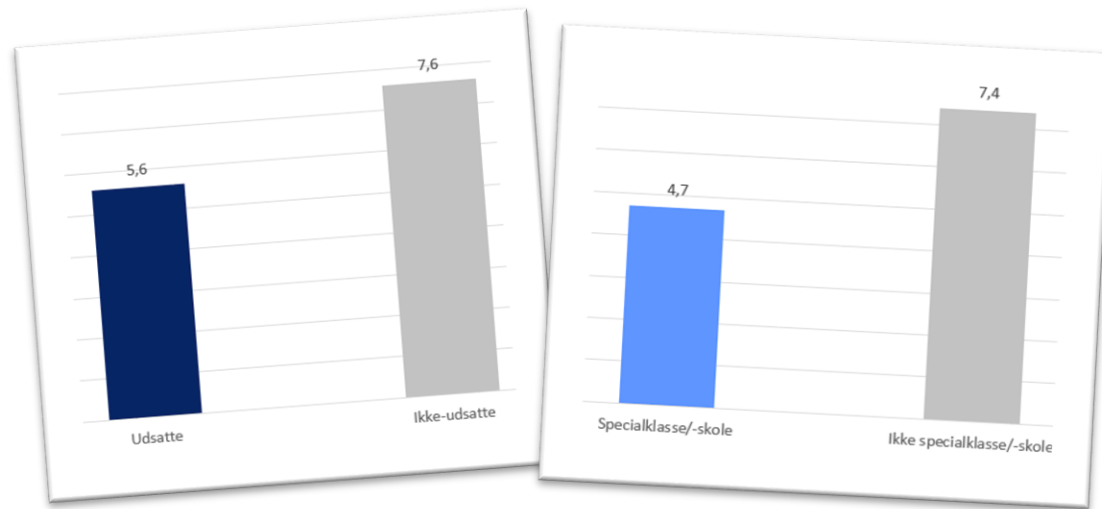
- Det går godt for hovedparten af børn og unge med særlige udfordringer
- Men der er fortsat markant ulighed i, hvordan børn og unge med særlige udfordringer har det og klarer sig, når man sammenligner med de øvrige børn og unge i kommunen
- Uligheden er for de fleste indikatorer mindsket svagt de seneste år
- Særligt børn og unge i specialtilbud eller med vidtgående handicap har det og klarer sig dårligere end øvrige børn og unge i kommunen

Læring og udvikling – udvalgte resultater

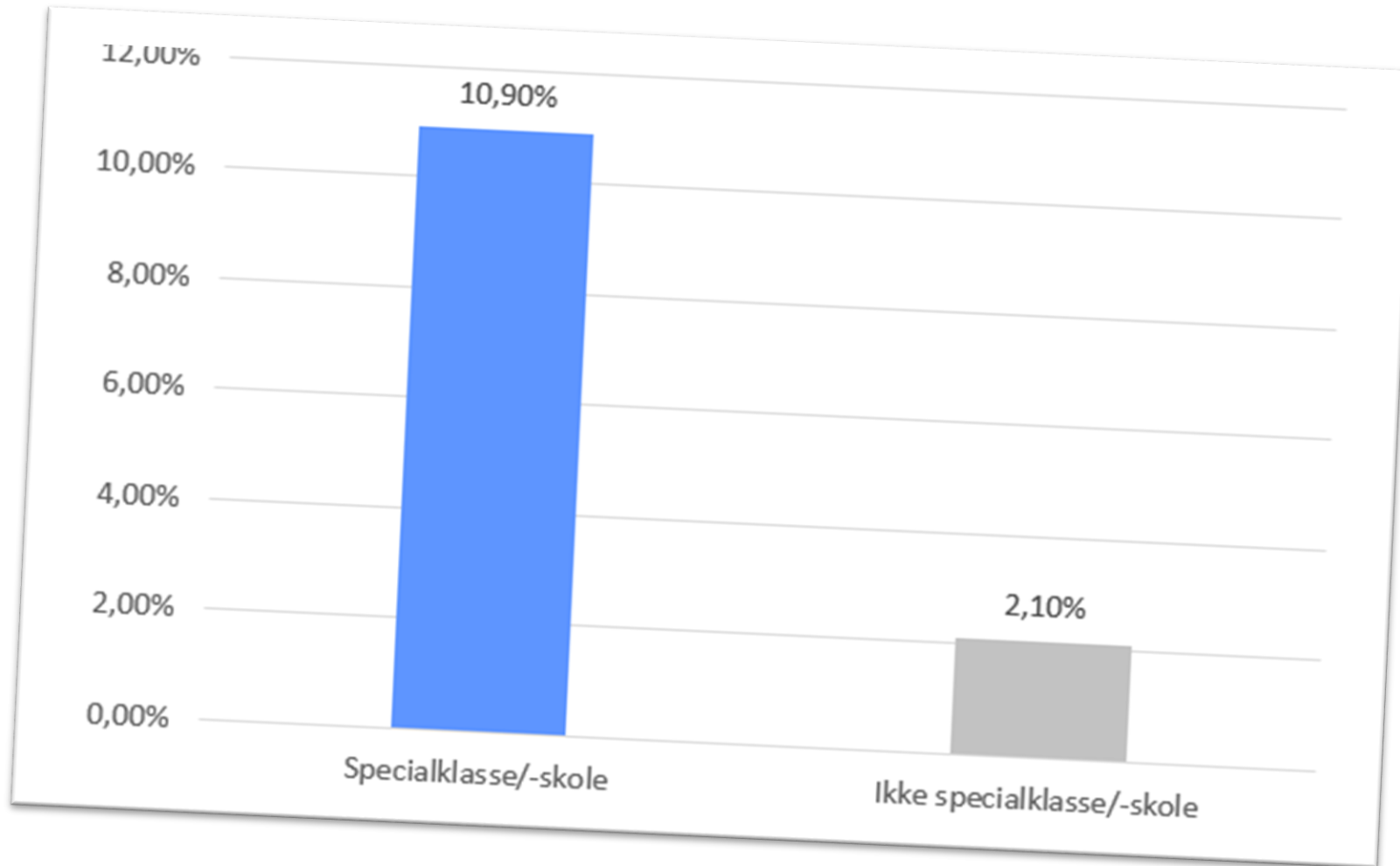

Omkring 25 %-point færre unge med særlige udfordringer er i gang med en ungdomsuddannelse 15. mdr. efter afsluttet folkeskole

Unge med særlige udfordringer har et gennemsnit i 9. kl., der er ca. 2 karakterer lavere

Fællesskaber – udvalgte resultater

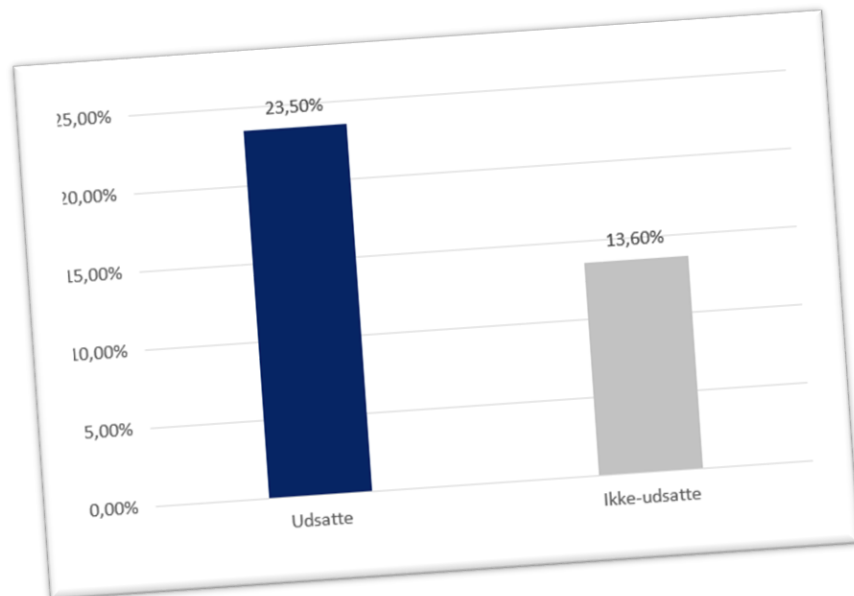
Fem gange så mange blandt børn og unge i specialtilbud oplever ikke at have en eller flere gode venner i skolen

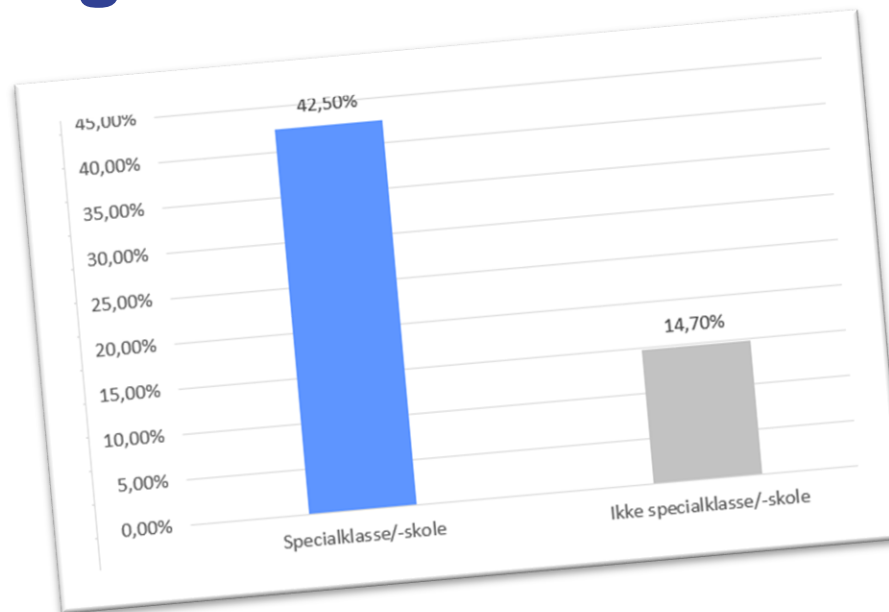
Sundhed og trivsel – udvalgte resultater

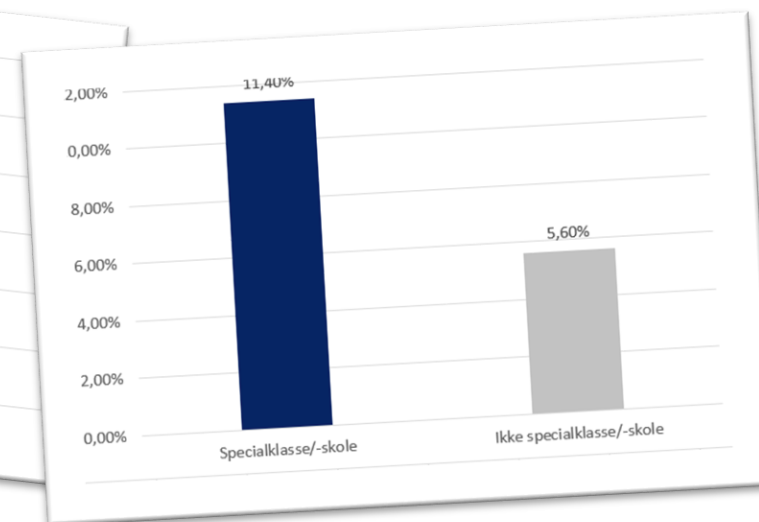
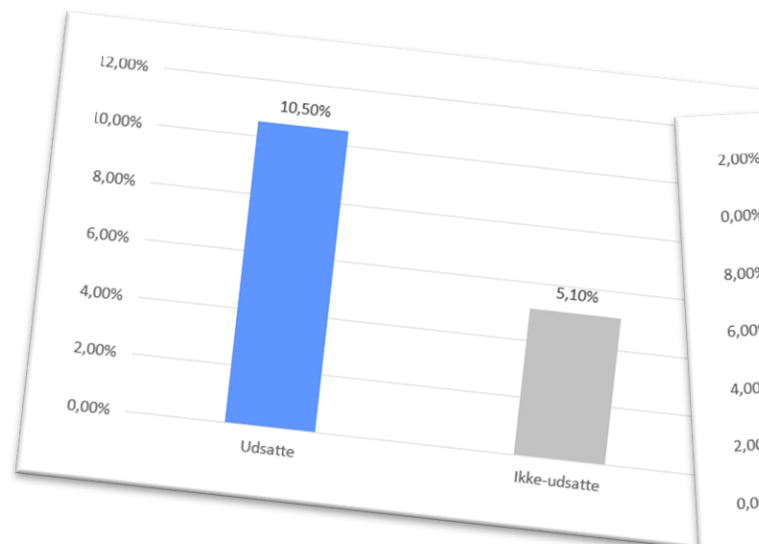
Næsten dobbelt så mange blandt udsatte børn og unge oplever lav livskvalitet

Børn og unge med særlige udfordringer har ca. dobbelt så højt fravær i skolen

Næsten tre gange så blandt mange børn og unge i specialtilbud er overvægtige

Indhold

- Aarhusmålenes velfærdsdimensioner – resultaterne for 2019
    - For alle aarhusianere under ét
    - For de sårbare/udsatte grupper ift. alle (ulighed)
  - Sammenhæng til Børn og Unges resultater for 2019
    - For alle børn og unge under ét
    - For børn og unge med særlige udfordringer (Inklusionsopgørelsen 2019)
- Hvad gør vi allerede i Børn og Unge?

Aktuelle indsatser og tiltag i Børn og Unge

- *[Under udarbejdelse. Præsenteres på rådmandsmødet]*

BESLUTNINGSMEMO

Emne **Kommissorium: Mellemformer (under 'Alle skal med')**
Til Rådmandsmøde d. 30.04.2020

28. April 2020

Side 1 af 1

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Kommissorie, samt tidsplan for Mellemformer fremsendes som afsæt for drøftelse af budgettemaet.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles at:

- 1) Kommissoriet for Mellemformer godkendes
- 2) Tidsplanen for arbejdet med Mellemformer tages til efterretning

3. Videre proces og kommunikation

Kommissoriet og den videre proces indgår i den fælles kommunikationsstrategi og -plan, der laves samlet for 'Alle skal med'.

BØRN OG UNGE

Aarhus Kommune

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77

Direkte telefon: 89 40 30 61

Direkte e-mail:
nlik@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Lisbeth Kloppenborg Nielsen

Notat

Emne **Kommissorium: Melleformer (under 'Alle skal med')**
Til Rådmandsmøde d. 30.04.2020

28. April 2020

Side 1 af 6

1. Indledning

Aarhus har en vision om at alle børn og unge skal have mulighed for at realisere deres personlige, sociale og faglige potentialer. Dette indebærer blandt andet at alle børn og unge i Aarhus skal være en del af et pædagogisk miljø, der understøtter deres behov og ressourcer. Alle skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn og unge. Det gælder i dag- og fritidstilbuddet, i skolen samt i fritiden. Det er således målet at alle børn og unge sikres en plads i fællesskabet, også når det er vanskeligt.

I Aarhus Kommune er der et stigende antal børn og unge som, af vidt forskellige årsager og i kortere eller længere tid, befinder sig i en sårbar eller udsat position. Vi ser samtidig, at antallet af børn og unge, der henvises til specialpædagogiske tilbud, er stigende, og at flere og flere børn og unge ikke er en del af fællesskaberne på den lokale folkeskole. Dette skal vi gøre noget ved, vi skal så vidt muligt skabe de rigtige miljøer, der hvor børnene og de unge er. Det stiller krav om løbende udvikling og tilpasninger både på det almene og på det specialpædagogiske område – og ikke mindst i de undervisningsformer, der kan udvikles i et samspil imellem de to områder.

Et kommende udviklingsarbejde skal derfor kvalificere både almen og specialområdet – og skabe helt nye eksempler på melleformer imellem de to områder. Arbejdet skal ske i praksisnære forløb, hvor hver enkel skole og dagtilbud får mulighed for at udvikle og/eller videreudvikle melleformer, som imødekommer netop deres udfordringer.

Både ledelse og medarbejdere skal være medudviklere af pædagogikken. Der skal skabes et fælles afsæt, som skal være med til at understøtte en stærk læringskultur, hvor alle professionelle skal være parate til at undersøge deres praksis og lære af hinanden med afsæt i Stærkere Læringsfællesskaber. PPR vil facilitere processerne og bidrage med den nødvendige specialpædagogiske viden i forløbet.

Mange skoler har igennem flere år arbejdet indgående med forskellige melleformer og med positive erfaringer. På baggrund af dette, skal der skabes rammer og mulighed for videndeling og erfaringsudveksling skolerne og dagtilbud imellem.

Det er samtidig vigtigt at fastholde, at der er og også fremadrettet vil være en gruppe børn og unge der har brug for særligt specialiserede tilbud, som ikke kan være til stede i alle lokalområder. Når det er sagt, så tror vi på, at

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

PPR Administration
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 89 40 30 61

Direkte e-mail:
nlik@aarhus.dk

Sagsbehandler:
Lisbeth Kloppenborg Nielsen

Notat

flere børn og unge kan (for)blive en del af de almene fællesskaber, hvis de rigtige rammere er til stede.

Formålet med arbejdet med mellemformer, er således at bidrage til både mangfoldige og velfungerende skoler i hele Aarhus Kommune. Den lokale folkeskole skal være det naturlige første valg for de aarhusianske forældre, og skal så vidt muligt kunne rumme de børn, der er i distriktet. Målet er at skabe stærke fællesskaber, der hvor børnene og de unge er – i deres lokale miljø.

28. April 2020

Side 2 af 6

1.1 Politisk baggrund

Ved det seneste budgetforlig for 2020 besluttede byrådet at tildele midler til at styrke indsatsen for sårbare børn og unge, herunder blev det besluttet at folkeskolerne i Aarhus Kommune skal arbejde med udvikling af mellemformer.

I teksten fra budgetforliget 2020 lyder det: *"Antallet af børn og unge i specialpædagogiske undervisningstilbud er stigende, og flere og flere børn er ikke en del af fællesskaberne på den lokale folkeskole.*

Forligspartierne ønsker derfor, at folkeskolerne skal udvikle nye former for specialundervisning, som er mellemformer mellem almenundervisning og specialundervisning. Der kan blandt andet hentes inspiration fra arbejdet på Søndervangskolen med "Brede børnefællesskaber", ligesom der kan hentes inspiration fra Nest."

Og " Forligspartierne er enige om, at det er afgørende for at sikre god inklusion, at medarbejderne i institutioner og skoler har de rette kompetencer til at understøtte børn med særlige behov.

Forligspartierne er derfor enige om, at medarbejdere i dagtilbud og skoler skal tilbydes kompetenceudvikling, som er bygget op omkring eksisterende viden om inklusion med udgangspunkt i tænkning, begreber, modeller og metoder fra Nest og viden om virksom kompetenceudvikling med udgangspunkt i metoder og erfaringer fra "Fællesskaber for alle"."

1.2 Retningslinjer for arbejdet med mellemformer i Aarhus Kommune

På baggrund af de i budgetforliget vedtaget retningslinjer er der lavet følgende indkredsning af arbejdet med mellemformer i Aarhus Kommune:

1. Mellemformer er initiativer og undervisningsformer, der øger skolenes inklusionskraft, og bidrager til at flest mulige børn og unge kan gå i, udvikler sig og trives i den lokale folkeskole.
2. Mellemformer fusionerer kompetencer (og gerne ligeledes ressourcer) fra almen- og specialområdet, så flere børn imødekommes på

Notat

deres behov, samtidig med at børnene forbliver i eller kommer tilbage til det almene børnefællesskab i deres klasse.

3. Melleformer skaber rammer, der er tydelige, overskuelige, strukturerede, tryghedsskabende og ikke mindst rolige og positive. Sådanne rammer skal på forkant tilgodese alle børns behov, så behovet for at segregere enkeltbørn så vidt muligt fjernes.
4. Melleformer med stærke og mangfoldige børnefællesskaber er afhængig af, at alle niveauerne i organisation arbejder sammen om det fælles værdisæt, og at den pædagogiske tilgang ikke blot er til stede i enkelte særlige initiativer, men spredes til hele skolen og på alle niveauer.

28. April 2020

Side 3 af 6

2. Indhold og tidsplan

Alle skoler i Aarhus skal over de kommende tre skoleår i gang med at arbejde med melleformer, og hvor dette arbejde allerede er godt i gang skal det fortsættes og de gode erfaringer spredes.

Det skal tillige afdækkes hvilke melleformer skolerne allerede arbejder med og/eller er i gang med at udvikle. Denne afdækning skal inspirere og danne udgangspunkt for det videre arbejde.

Der planlægges med et 'kick-off' og inspirationsarrangement i oktober 2020, her vil skolerne kunne hente inspiration og viden fra de skoler som allerede er i gang, samt fra interne og eksterne oplægsholdere.

For at støtte op om skolernes arbejde med og praksisudvikling af melleformer, fastsættes en ramme, hvor PPR over en treårig periode støtter op om den enkelte skoles praksisudvikling eller videreudvikling af melleformer med et aktionslæringsforløb. Skolerne står med forskelligartede udfordringer, og skal selv have indflydelse på, hvorledes deres arbejdet med konkrete melleformer skal tilrettelægges og udvikles indenfor de i budgetforliget givne rammer.

Praksisudviklingen af melleformer strækker sig i første omgang over en treårig periode, hvor alle skoler i Aarhus Kommune skal i gang med at arbejde med melleformer. Selve aktionslæringsforløbet i samarbejdet med PPR tænkes ligeledes at strække sig over en treårig periode, hvor den sidste del vil være opfølgning og vedligeholdelse.

I sammenhæng og parallelt med opstarten af arbejdet med melleformer, vil der ligeledes blive lavet en dybdegående analyse af de mekanismer og årsagssammenhænge, der ligger bag skolernes forskellige grad af inklusionskraft. Det vil blive tale om en åben analyse af, hvad der skal til for at lykkedes godt med opgaven, samt hvilke barriere og vanskeligheder, der er

Notat

udslagsgivende for skolernes og dagtilbuddenes evne til at skabe stærke børnefællesskaber.

Sammen med videreudvikling/udvikling af mellemformer skal der ligeledes arbejdes med de økonomiske incitament i forhold til at understøtte både en afprøvning af ressourcerne på distriktsskolen og til udslusningsforløb og/eller mere flydende overgange imellem special- og almenklasser. Helt konkret har en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Økonomi og Administration og PPR udarbejdet 3 konkrete forslag til ny budgettildelingsmodel, som understøtte formålet. Pga. de nuværende omstændigheder ift. Covid-19 forslås det, at pilotprojektet med afprøvning af de tre forslag fremrykkes til foråret 2021.

28. April 2020

Side 4 af 6

Se bilag 1 med proces- og tidsplan.

2.1. Dagtilbud

På linje med skolerne skal også dagtilbud arbejde med styrkelse af deres inklusionskraft. Der skal arbejdes med at skabes bedre sammenhæng mellem dagtilbud og skole, samt at dagtilbuddene ligesom skolerne så vidt muligt kan rumme alle børn fra det lokale område. Det kan tænkes, at nogle skoler i samarbejde med de lokale dagtilbud vælger at arbejde med overgangen mellem dagtilbud og skole i deres design af mellemform, således at skoler og dagtilbud kan have fælles praksisudvikling og aktionslæringsmodel. Alle dagtilbud tilbydes som minimum moduler inspireret af "Nest møder dagtilbud" og "Skole for alle".

3. Den forventede effekt

Det kommende udviklingsarbejde med mellemformer skal kvalificere både almen og specialområdet – og skabe helt nye eksempler på mellemformer. Der skal arbejdes med både videreudvikling af allerede igangværende afprøvninger af mellemformer, samt udvikling af nye. Arbejdet med mellemformer skal bidrage til mangfoldige og velfungerende skoler i hele Aarhus Kommune.

Den lokale skole skal være det naturlige første valg og skal stå stærkt i at møde alle børns og unges behov. Formålet er at skabe stærke, mangfoldige og velfungerende lærings- og trivselsfællesskaber i børn og unges lokale miljøer. Målet for arbejdet med mellemformer er at øge skolernes inklusionskraft således:

- At flest mulige børn starter og forbliver i almene klasser på deres distriktsskoler og trives og lærer her

Notat

- At understøtte at flere børn fra specialklasser inkluderes i almene klasser og trives og lærer her
- At sikre bedre overgange på skolerne: mellem klassetrin, mellem timer, mellem time og fritid og mellem specialklasse og normalklasse – samt i overgangen fra dagtilbud til skole
- At forebygge udvikling af vanskeligheder og at dæmme op for allerede eksisterende udfordringer

28. April 2020

Side 5 af 6

3.1. Data/evaluering

I løbet af og efter praksisudviklingen af mellemformer skal der måles på skolernes og dagtilbuddenes inklusionskraft. Dette gøres ved hjælp af de data vi allerede har til rådighed. Digitalisering inddrages i dette arbejde.

4. Organisering af indsatsen

PPR har en faglig rammesættende og faciliterende rolle i videreudviklingen/udviklingen af skolernes arbejde med mellemformer, hvor inddragelse, dialog og samarbejdet med skolernes ledelse og det pædagogiske personale er essentielt. Vidensdeling skolerne imellem tænkes ind som et vigtigt element. Der arbejdes praksisnært med en aktionslæringsmodel, hvor den overordnede rammen for praksisudviklingen er nøddeskalsmodellen og erfaringerne fra Nest og FFA, hvor fokus i høj grad er på at få specialpædagogiske metoder integreret i almenområdet.

Skoler og dagtilbud står med forskelligartede udfordringer, og skal sammen med PPR definere, hvorledes deres arbejde med konkrete mellemformer skal tilrettelægges og udvikles. Arbejdet med mellemformer kan med stor fordel sammentænkes med arbejdet med Stærkere Læringsfællesskaber.

Det første år (skoleåret 2020/21) bliver der som udgangspunkt arbejdet med de skoler, som allerede er i gang med at udvikle mellemformer. Her bidrager PPR med en aktionslæringsmodel, der kan inspirere og rammesætte skolerne praksisudvikling.

Formålet er at:

- Skolerne udvikler/videreudvikler deres egne mellemformer
- Der arbejdes med mellemformer som en del af Stærkere Læringsfællesskaber
- Praksisudviklingen foregår ved hjælp af aktionslæring
- PPR og skolen designer i fællesskab en aktionslæringsmodel, der er tilpasset skolens ønsker til og valg af mellemformer
- PPRs rolle er rammesættende og fagligt faciliterende
- Det lokale PPR-team er samskabende med skolen og en del af praksisudviklingen i fællesskab med skolernes personale

Notat

De skoler der således er i gang med at udvikle mellemformer og som bliver en del af det første rul, kan samtidig fungere som 'forgangsskoler', dels i forbindelse med kick-off arrangementet i efteråret og dels i forbindelse med det videre arbejde med de øvrige skoler, hvor forgangsskolerne kan bruges som inspiration og partnere i den videre vidensdeling skolerne imellem.

28. April 2020

Side 6 af 6

Der skal udarbejdes nogle minimumskrav til skolerne i forhold til forventet ressourceforbrug ifm. planlægning og igangsættelse. PPR byder ind med erfaringer fra en række eksempler på mellemformer - fx Søndervangsskolens Brede Børnefællesskaber, Nest på Katrinebjergskolen, Skole for alle mv. Aktionslæringsmodellen vil dog først og fremmest blive designet ud fra skolerne egne forestillinger og ønsker til mellemformer, så længe disse ligger indenfor de i budgetforliget givne rammer. PPR vil således indgå i et partnerskab med skolerne og understøtte skolerne egne refleksioner om mellemformer og i et fællesskab med dem designe et praksisudviklingsforløb tilpasset hver enkelt skole.

5. Konsekvenser for ressourcer

Ved budgetforliget for 2020 blev der tildelt 21 mio. kr. årligt til udvikling og drift af mellemformer mellem almen- og specialundervisning og til drift af specialundervisning på skolerne samt kompetenceudvikling. Heraf bliver de 6 mio. kr. årligt afsat til arbejdet med videreudvikling/udvikling af mellemformer og skal bruges til aktionslæringsforløbet, midlerne udmøntes i forbindelse med igangsættelse af de lokale aktiviteter.

6. Kommunikation

Den kommende proces med praksisudvikling af mellemformer skal kommunikeres til alle skoler og dagtilbud. Der udarbejdes kommunikationsplan i samarbejde med Kommunikation. Samtidig fastlægges proces for afdækning af skolernes igangværende arbejde med mellemformer i form af spørgeskema, som skal udsendes i august 2020.

Bilag**Bilag 1: Proces- og tidsplan**

Bilag 1.

Proces- og tidsplan for arbejdet med mellemformer		
Forår 2020	April	Udarbejdelse af kommissorium for mellemformer
	Maj/juni	Fastlæggelse af rammerne for aktionslæringsforløbet for PPR og skolerne, ressourceforbrug, samt udmøntning af midlerne
	Maj/juni	Design for analyse af mekanismer og årsagssammenhænge bag skolernes forskellige grad af inklusionskraft
Efterår 2020	August	Udsende spørgeskema om arbejdet med mellemformer til alle skoler
	September/oktober	Udvælgelse af skoler til 1. rul (forgangsskoler)
	Oktober	Kick-off arrangement for alle skoler
	Oktober/november	Aftale og forventningsafstemning om aktionslæringsforløb med skolerne i 1. rul
	November	Opstart af aktionslæringsforløb med skolerne i 1. rul
Forår 2021	Januar	Påbegyndelse af pilotprojekt med afprøvning af forslagene til ny budget-tildelingsmodel
	Januar/februar	Udvælgelse af skoler til 2. rul
	April/maj	Aftale og forventningsafstemning om aktionslæringsforløb med skolerne i 2. rul
Efterår 2021	August	Opstart af aktionslæringsforløb med skolerne i 2. rul
Forår 2022	Januar/februar	Udvælgelse af skoler til 3. rul
	April/maj	Aftale og forventningsafstemning om aktionslæringsforløb med skolerne i 3. rul
Efterår 2022	August	Opstart af aktionslæringsforløb med skolerne i 3. rul
2023		Fortsættelse af aktionslæringsforløb, samt opfølgning og fastholdelse
		Beslutning omkring videreførelse af arbejdet med mellemformer*

*Midlerne til arbejdet med mellemformer er givet som løbende midler, der skal derfor efter det første treårige rul tages stilling til, hvorledes det videre arbejde med mellemformer skal fortsættes. Skolerne i 3. og sidste rul vil med det treårig aktionslæringsforløb være 'færdige' i sommeren 2025.

Emne **Budgettema om specialundervisning og melleformer**
Til Rådmandsmøde d 30. april 2020

24. april 2020
Side 1 af 2

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil Jacobsen har sat forslaget på dagsorden, med henblik på at rådmanden træffer beslutning om, hvilket af de to beskrevne spor i budgettemaet om specialundervisning og melleformer der skal arbejdes videre med samt med ønsket om, at rådmanden bidrager til at kvalificere oplægget til udvalgsdrøftelsen om samme emne.

1.1. Baggrund

Børn og Unge-udvalget skal på udvalgsrådet d. 20/5 have en drøftelse af emnet "Specialundervisning og melleformer". Desuden skal der udarbejdes et budgettema om samme emne med fremsendelse til Budget og Regnskab senest d. 1/6.

I budgetforliget for 2020 blev der tildelt 21 mio. kr. til skolernes arbejde på specialundervisningsområdet, herunder arbejdet med at udvikle og videreudvikle nye melleformer for undervisning, som ligger i feltet mellem almen- og specialundervisning. Dette udviklingsarbejde planlægges og forberedes i foråret 2020 og selve udviklingen og understøttelsen af nye melleformer påbegyndes på den anden side af sommerferien, herunder praksisnære aktionslæringsforløb tilpasset de enkelte skolers udfordringer, mål og elevgruppe.

I budgettemaet er der taget afsæt i den fortsatte stigning i antallet af elever, som har brug for et specialpædagogisk undervisningstilbud og der skitseres to spor, hvormed denne udvikling kan imødekommes. Det ene spor understøtter driften af specialundervisningstilbud, gennem konkret en tilførsel af midler til området, og det andet spor foreslår et boost af arbejdet med melleformer. som skal investeres på skolen til melleformer og specialpædagogiske tiltag, der styrker og understøtter dannelsen af lokale børne- og læringsfællesskaber. Målet er, at alle skoler nedbringer antallet af nyindstillinger til specialklasse, og at det derfor er muligt, på den lange bane, at spare penge på specialklasseområdet. På denne måde fastholdes flere elever i almenundervisningen, og der gives samtidig mulighed for at geninvestere midlerne i specialpædagogiske tiltag, som gavner både den enkelte elev og børnegruppen som helhed.

BØRN OG UNGE

Pædagogik og Forebyggelse
Aarhus Kommune

PPR Administration

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Telefon: 89 40 37 77
Direkte telefon: 41 87 44 51

Direkte e-mail:
lodo@aarhus.dk

Sag: 20/023831-1
Sagsbehandler:
Louise Dam Overballe

Vedlagt dette beslutningsmemo er to bilag; bilag 1, som er selve budgettema-skabelonen og bilag 2, som er et udkast til det skriftlige afsæt for udvalgsdrøftelsen d. 20/5.

24. april 2020
Side 2 af 2

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At rådmanden træffer beslutning om hvilket af de to mulige spor ift. budgettemaet om specialundervisning og melleformer, der skal arbejdes videre med
- At rådmanden bidrager til at kvalificere sporet ang. arbejdet med melleformer samt udvalgsdrøftelsen i sin helhed.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

At understøtte skolernes arbejde i at skabe inkluderende læringsmiljøer for alle børn og unge, ligger i forlængelse af Børne- og ungepolitikens intentioner om at give alle børn og unge mulighed for at deltage og inkludere hinanden i fællesskaber samt understøtter målet om at skabe livsduelige børn og unge, der bliver så dygtige som de kan.

4. Videre proces og kommunikation

Udvalgsdrøftelsen om specialundervisning og melleformer er programsat udvalgsrådet til d. 20/5 2020. Budgettemaet skal være klar til fremsendelse til Budget og regnskab d. 1/6 2020.

Børn og Unge, 27. april 2020,

Kontaktpersoner: Louise Dam Overballe og Ninna Glisbjerg Jakobsen, PPR

Budgettema - specialundervisning og mellemformer

I Aarhus Kommune er der et stigende antal børn og unge som, af vidt forskellige årsager og i kortere eller længere tid, befinder sig i en sårbar eller udsat position. Der er børn og unge, som er sårbare, og nogle har handicap, men fælles for dem alle er, at de har brug for en ekstra hånd for at trives, lære og udvikle sig.

Alle børn og unge, der vokser op i Aarhus, skal have mulighed for at realisere deres personlige, sociale og faglige potentialer. Dette indebærer at alle børn og unge skal være en del af et pædagogisk miljø, der understøtter deres behov og ressourcer. Vi skal så vidt muligt skabe de rigtige læringsmiljøer, der hvor børnene og de unge er. Det stiller krav om løbende tilpasninger både på det almene og på det specialpædagogiske område. Det er samtidig vigtigt at fastholde, at der altid vil være en gruppe af børn og unge der har brug for særligt specialiserede tilbud, som ikke kan være til stede i alle lokalområder.

Relevante data, økonomi og nøgletal:

Antallet af børn og unge, der går i et specialpædagogisk undervisningstilbud, stiger fortsat. Segregeringsgraden i Aarhus Kommune er steget med knap 34 % fra 2014 til 2020. I samme periode er elevgrundlaget kun steget med 3,4 %. I skoleåret 2019/2020 var Aarhus Kommunes segregeringsgrad jf. KL 4,23 %, mens segregeringsgraden på landsplan var 4,69 %. På trods af stigningstendensen på både landsplan og i Aarhus Kommune, ligger Aarhus Kommune stadig lavere end landsgennemsnittet.

I skoleåret 2020/2021 forventes segregeringsgraden fortsat at stige. Behovet for specialpædagogiske tilbud er dermed stadig udtalt på skolerne – og dette på trods af allerede igangværende tiltag på området. Der er derfor tale om et "langt sejt træk" for at påvirke udviklingen på det specialpædagogiske område.

Med budgetforliget for 2020 gav byrådet folkeskolerne til opgave at udvikle nye former for undervisning, som en mellemform mellem almen- og specialundervisning. Arbejdet med mellemformer vil tage form af praksisnære aktionslæringsforløb, hvor hver enkelt skole får mulighed for at udvikle og/eller videreudvikle en mellemform, som imødekommer netop deres udfordringer. PPR vil facilitere processerne og bidrage bl.a. med specialpædagogisk viden til at understøtte de praksisnære forløb. Mange skoler gennem flere år arbejdet indgående med denne undervisningsform og med positive erfaringer. På den baggrund er det PPRs rolle at skabe rammerne og muligheden for videndeling og erfaringsudveksling skolerne (og FU-tilbud og dagtilbud) imellem, samt bidrage til vidensformidling fra special- til almenområdet.

Stigningen i behovet for specialpædagogiske tilbud beskrevet ovenfor har haft og har fortsat en række konsekvenser for økonomien på specialundervisningsområdet og herunder skolernes decentrale råderum. Budgetterne til skolernes specialpædagogiske indsatser kommer i to portioner. Det ene budget er til specialpædagogiske indsatser, der finder sted lokalt på skolen, og det andet budget bruger skolerne til at betale for pladserne til de elever, skolen sender i specialklasse. Når skolernes køb af specialundervisning vokser, går det derfor udover skolernes mulighed for at lave lokale støtteindsatser.

Konkret er det i skoleåret 2019/2020 forventet, at skolernes merfinansiering af specialklassepladser vil være ca. 50 mio. kr. I det kommende skoleår 2020/21 forventes forbruget til specialklasser at stige med 10 mio. kr., mens der på finansloven og ved sidste års budgetforlig blev tildelt samlet 30 mio. kr. til specialpædagogiske indsatser. Derfor forventes skolernes merfinansiering i skoleåret 2020/21 at være 30 mio. kr.

Løsningsmuligheder og politiske handlemuligheder:

Det er muligt at beskrive to forskellige spor for at imødekomme den fortsatte udfordring på specialundervisningsområdet. Bemærk dog, at det er muligt at arbejde med begge spor på samme tid, hvis det ønskes.

Børn og Unge, 27. april 2020,

Kontaktpersoner: Louise Dam Overballe og Ninna Glisbjerg Jakobsen, PPR

Yderligere midler til specialundervisningsområdet

Med den planlagte stigning i segregeringsgraden for det kommende skoleår forventes skolernes udgifter til specialundervisningsområdet også at stige.

Der foreslås derfor en tilførsel af 15 mio. kr. til specialundervisningsområdet, som vil formindske skolernes nuværende udfordringer med det økonomiske råderum. De 15 mio. kr. svarer til halvdelen af skolernes forventede merfinansiering. Løftet i skolernes budget til betaling for elever i specialklasser vil være med til at lette presset på skolernes budgetter og give skolerne bedre vilkår for at løfte kerneopgaven.

Investering i børnefællesskaber

Målet med at tilføre yderligere midler til området, er at booste det allerede igangværende arbejde omkring mellemformer for at fremskynde effekten af de igangsatte tiltag.

Der foreslås derfor at afsætte 23 mio. kr. over en tre-årig periode, som skal investeres på skolerne til mellemformer og specialpædagogiske tiltag, der styrker og understøtter dannelsen af lokale børne- og læringsfællesskaber. Konkret foreslås det, at en del af de midler, som skolen ville have brugt på at betale for nye specialklassepladser, i stedet (gen)investeres på skolen. Målet er, at alle skoler nedbringer antallet af nyindstillinger til specialklasse, og at det derfor er muligt, på den lange bane, at spare penge på specialklasseområdet. Vorrevangskolen har arbejdet med en business-case, hvor man inkluderer tre elever i almenområdet, som ellers ville være visiteret til specialklasse. I stedet investerer skolen ca. 600.000. kr. til bl.a. øget støtte til eleverne i almenklassen, indførelse af Nest-elementer i undervisningen samt øget koordination ved inklusionsteamet på skolen og sparring/videndeling mellem special- og almenområdet.

Disse tiltag, mellemformerne, skal tage afsæt i den samme værdimæssige ramme. Mellemformer er initiativer og undervisningsformer, der øger skolernes inklusionskraft, og bidrager til at flest mulige børn og unge kan gå i, udvikler sig og trives i den lokale folkeskole. Mellemformer skal fusionere kompetencer fra almen- og specialområdet, så flere børn imødekommes på deres behov, samtidig med at børnene forbliver i eller kommer tilbage til det almene børnefællesskab i deres klasse. Mellemformerne skal skabe rammer, der er tydelige, overskuelige, strukturerede, tryghedsskabende og rolige. Sådanne stærke og mangfoldige børnefællesskaber er afhængig af, at alle niveauer i organisation arbejder sammen om det fælles værdisæt og at den pædagogiske tilgang ikke blot er til stede i enkelte særlige initiativer, men spredes til hele skolen og på alle niveauer.

Emner og konkrete tiltag kan være: Arbejde med struktur og forudsigelighed i klassen/SFO'en, støtte til selvregulering og socialt samspil i klassen/SFO'en, sammentænkning af specialpædagogik og fagdidaktik samt fokus på samarbejde og co-teaching mellem de professionelle. Der kan i denne forbindelse tages inspiration bl.a. fra initiativerne *Skole for alle* eller *Brede Børnefællesskaber*. I disse initiativer arbejdes der med eksisterende viden om inklusion med udgangspunkt i tænkning, begreber, modeller og metoder fra Nest og viden om virksom kompetenceudvikling med udgangspunkt i metoder og erfaringer fra Fællesskaber for Alle.

Denne tilgang kalder desuden på et tættere partnerskab mellem skolerne og PPR, der tager afsæt i en konkret samarbejdsmodel og som har fokus på handlingsanvisende sparring helt ude i klasserummet sådan at den nye praksis udvikles i et fællesskab. Dette kunne eks. være i form af besøg i praksis, sparring til lærere og pædagoger, deltagelse i teammøder og ledelsessparring med det formål at implementere tiltag.

For at udforske området om mellemformer yderligere, planlægges der desuden med at gennemføre en antropologisk analyse på 3-4 folkeskoler. Analysen skal indeholde en mere dybdegående, åben undersøgelse af årsagerne til, at visse skoler lykkes med at lave inkluderende læringsfællesskaber, mens andre finder opgaven udfordrende. Ved at være nysgerrig på andre elementer af arbejdet med mellemformer, er det målet at lære endnu mere om det der virker og hvorfor. Den konkrete planlægning af denne analyse følger senere.

Temadrøftelse i udvalget:

Specialundervisning og mellemformer

Indledning

I disse år er der et stigende antal børn og unge som har særlige behov. Antallet af børn og unge i specialpædagogiske undervisningstilbud er stigende, og flere børn og unge er derfor ikke en del af fællesskaberne på den lokale folkeskole.

På den baggrund besluttede forligspartierne bag budgetforlig 2020, at folkeskolerne skal arbejde med nye former for undervisning, som er mellemformer mellem almenundervisning og specialundervisning. I budgetforliget for 2020 blev der afsat 21 mio. kr. årligt til folkeskolerne til udvikling og drift af mellemformer mellem almen- og specialundervisning og til drift af specialundervisning på skolerne.

Som baggrund for Børn og Unge-udvalgets temadrøftelse om specialundervisning og mellemformer findes der i dette notat en kort beskrivelse af udviklingen på det specialpædagogiske område samt hvilke tiltag der er gjort – både centralt og decentralt – for at imødekomme det stigende antal børn med specialpædagogiske behov.

Først gennemgås data på området og der gives en kort beskrivelse af hvad vi opfatter som mellemformer – undervisningstilbud imellem almen- og specialundervisningsområdet.

Herefter beskrives de tiltag, som allerede er sat i værk, bl.a. som resultat af budgetforliget for 2020, og slutteligt stilles et spørgsmål til udvalgets drøftelse af emnet.

Hvad ved vi om udviklingen?

Antallet af børn og unge, der går i et specialpædagogisk undervisningstilbud, stiger fortsat. Segregeringsgraden i Aarhus Kommune er

steget med knap 34 % fra 2014 til 2020. I samme periode er elevgrundlaget kun steget med 3,4 %.

I skoleåret 2019/2020 var Aarhus Kommunes segregeringsgrad jf. KL 4,23 %, mens segregeringsgraden på landsplan var 4,69 %. På trods af stigningstendensen på både landsplan og i Aarhus Kommune, ligger Aarhus Kommune stadig lavere end landsgennemsnittet.

I skoleåret 2020/2021 forventes segregeringsgraden fortsat at stige. Behovet for specialpædagogiske tilbud er dermed stadig udtalt på skolerne.

Stigningen beskrevet ovenfor har haft og har fortsat en række konsekvenser for økonomien på specialundervisningsområdet og herunder skolernes decentrale råderum.

Budgetterne til skolernes specialpædagogiske indsatser kommer i to portioner. Det ene budget er til specialpædagogiske indsatser, der finder sted lokalt på skolen, og det andet budget bruger skolerne til at betale for pladserne til de elever, skolen sender i specialklasse.

Når udgifterne til køb af specialklassepladser stiger, finansierer skolerne dette inden for eget budget. Konkret var det i skoleåret 2019/20 planlagt, at skolernes merfinansiering af specialklassepladser ville være ca. 50 mio. kr. I det kommende skoleår 2020/21 forventes forbruget til specialklasser at stige med 10 mio. kr., mens der på finansloven og ved sidste års budgetforlig blev tildelt samlet 30 mio. kr. til specialpædagogiske indsatser. Derfor forventes skolernes merfinansiering i skoleåret 2020/21 at være 30 mio. kr.

Midlerne til merfinansieringen finder skolerne ved omprioriteringer fra almenområdet som dermed vil begrænse de igangværende forebyggende indsatser og øvrige lokale specialpædagogiske tiltag. Når der visiteres flere elever til specialundervisning, vil det derfor, alt

andet lige, lægge et større pres på skolernes økonomi.

Hvad er mellemformer?

Ud fra de i budgetforliget vedtagne retningslinjer, er der lavet følgende indkredsning af arbejdet med mellemformer i Aarhus Kommune:

1. Mellemformer er initiativer og undervisningsformer, der øger skolernes inklusionskraft, og bidrager til at flest mulige børn og unge kan gå i, udvikler sig og trives i den lokale folkeskole.
2. Mellemformer fusionerer kompetencer (og gerne ligeledes ressourcer) fra almen- og specialområdet, så flere børn imødekommes på deres behov, samtidig med at børnene forbliver i eller kommer tilbage til det almene børnefællesskab i deres klasse.
3. Mellemformer skaber rammer, der er tydelige, overskuelige, strukturerede, trygheds-skabende og ikke mindst rolige og positive. Sådanne rammer skal på forkant tilgodese alle børns behov, så behovet for at segregere enkeltbørn så vidt muligt fjernes.
4. Mellemformer med stærke og mangfoldige børnefællesskaber er afhængig af, at alle niveauerne i organisation arbejder sammen om det fælles værdisæt og at den pædagogiske tilgang ikke blot er til stede i enkelte særlige initiativer, men spredes til hele skolen og på alle niveauer

Både ledelse og medarbejdere skal være medudviklere af pædagogikken. Der skal skabes et fælles afsæt, som skal være med til at understøtte en stærk læringskultur, hvor alle professionelle skal være parate til at undersøge deres praksis og lære af hinanden med afsæt i Stærkere Læringsfællesskaber.

Hvilke initiativer er der allerede sat i værk?

I forlængelse af forligspartiernes beslutning om at tildele midler til arbejdet med udvikling og drift af mellemformer mellem special- og almenundervisning, blev der nedsat en styregruppe til at sætte retning for den videre proces.

Styregruppen består af direktør Martin Østergaard Christensen, forvaltningschef for Pædagogik og Forebyggelse Ole Kiil Jacobsen, forvaltningschef for Økonomi og Administration Hardy Pedersen, BU-chef Lisbeth Schmidt Andersen og chef for PPR Jan Kirkegaard.

Rådmanden for Børn og Unge har besluttet, at ud af de 21 mio. kr., der er afsat i 2020 og fremover, udmøntes de 15 mio. kr. direkte til skolernes drift, mens de resterende 6. mio. kr. anvendes til udvikling og videreudvikling af mellemformer.

Flere skoler, fritids- og dagtilbud har igennem flere år arbejdet med netop denne type af initiativer, som søger at fastholde flest mulige børn og unge i det almene børnefællesskab på den lokale folkeskole.

Et par eksempler herpå er:

Skole for alle

Skole for alle er et skræddersyet samarbejde mellem PPR og skoler, der ønsker give flere børn mulighed for at lykkes i deres møde med skolelivet.

Det overordnede formål med Skole for alle er at bidrage til skolers arbejde med at være både mangfoldige og velfungerende skoler. Der er i den forbindelse to formål:

- At børn så vidt muligt kan gå i deres lokale skole på en måde, så de trives, lærer og udvikler sig.
- At skoler, lærere og pædagoger oplever sig klædt på til at være skole for mange forskellige børn.

Skole for alle er bygget op omkring eksisterende viden om inklusion med udgangspunkt i tænkning, begreber, modeller og metoder fra Nest programmet og viden om virksom kompetenceudvikling med udgangspunkt i metoder og erfaringer fra Fællesskaber for Alle.

Skole for alle foregår på den enkelte skole og er et forløb, der fungerer som en forberedende, fælles og aktionsbaseret kompetenceudvikling, der gør det muligt for det enkelte klasseteam at forberede sig sammen på den klasse, som de skal modtage. Forløbet strækker sig typisk over 4-7 gange med følgende temaer og organiseres på den enkelte skole ud fra lokale muligheder.

Brede børnefællesskaber

Brede Børnefællesskaber hviler på alle de samme pædagogiske overvejelser som Skolestart for alle.

Forskellen på de to indsatser er, at Søndervangsskolen, hvor indsatsen Brede Børnefællesskaber, har truffet det bevidste valg at lade børn, der kunne være kommet i specialklasse, starte på skolen i en form, hvor der anvendes midler til co-teaching i klassen. Det vil sige, at skolen investerer de ressourcer, som de ellers ville have brugt til betaling for en specialklasseplads, på deres egen skole.

Hvad er næste skridt?

Set i lyset af den nuværende situation, har styregruppen valgt at udskyde alle aktiviteter omkring skolernes arbejde med mellemformer til næste skoleår.

Umiddelbart efter sommerferien vil skolerne modtage et spørgeskema, som har til formål at afdække hvilke mellemformer de allerede arbejder med. Som nævnt tidligere, er der mange gode og virksomme tiltag i gang lokalt og det er vigtigt at kende vide mere om deres indhold, formål og effekt inden vi går videre med hver enkelt skoles udviklingsarbejde.

Desuden skal afdækningen bidrage til at forberede en halv temadag i efteråret 2020, hvor

målet er at lade skoler, dagtilbud og fritidstilbud videndele om deres lokale tiltag og blive inspirerede til, hvordan de kan komme videre med egne mellemformer.

Der vil desuden blive foretaget en antropologisk analyse, der tager afsæt i data fra analysen af skolernes økonomi, som forsøger at lave en mere dybdegående undersøgelse af, hvorfor visse skoler lykkes med at sende færre elever i specialpædagogiske undervisningstilbud, end hvad deres demografimodel tilsiger.

Spørgsmål til drøftelse

Som skitseret ovenfor, er der ikke noget der tyder på at antallet af børn og unge med specialpædagogiske behov kommer til at falde i de kommende år. Tværtimod. Der er derfor et behov for, at Børn og Unge kontinuerligt bestræber sig på at udvikle både tilbud og kompetencer, sådan at alle børn og unge kan være en del af et meningsfuldt (lærings)fællesskab.

Det foreslås, med afsæt i dette notat, at udvalget drøfter følgende:

Det stigende antal børn og unge med særlige behov stiller stigende krav til rummeligheden i vores dagtilbud, skoler og fritidstilbud. Det medfører samtidigt et behov for at foretage en række afgørende prioriteringer af både værdimæssig og økonomisk karakter.

Investeringer i børnefællesskaber, herunder arbejdet med mellemformer, er et af svarene på, hvordan vi løser denne opgave. Hvad er i denne forbindelse vigtigt for udvalget at lægge vægt på?

BESLUTNINGSMEMO

Emne **Budgettema elevfravær**
Til Rådmandsmøde d. 30. april

27. april 2020

Side 1 af 1

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Det er besluttet, at elevfravær er et af årets budgettemaer, og der er planlagt en temadrøftelse i udvalget den 6. maj.

Forud for udvalgmødet skal der fremsendes en 2 siders beskrivelse af budgetteamet, som belyser og motiverer temaet.

BØRN OG UNGE

Pædagogisk afdeling
Aarhus Kommune

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til

Det indstilles,

- At rådmanden godkender den bilagte beskrivelse af budgettemaet mhp fremsendelse til udvalgmødet

Pædagogik, Undervisning og Forebyggelse

Grøndalsvej 2
8260 Viby J

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

-

Direkte telefon: 2496 0933

4. Videre proces og kommunikation

Forudsat at Rådmanden godkender, så fremsendes beskrivelsen til udvalget mhp temadrøftelsen den 6. maj.

Direkte e-mail:
esven@aarhus.dk

Sag:
Sagsbehandler:
Esben Wendelboe Svendsen

Børn og Unge, [27. april 2020],

Kontaktpersoner: [Esben Wendelboe Svendsen, Børn og Unge]

Elevfravær

Blot to fraværsdage om måneden bliver til 20 dage på et skoleår. Det bliver over et skoleliv til et helt års manglende undervisning.

Selvom eleverne i Aarhus Kommune har et lavere elevfravær, når man sammenligner landets fire største kommuner, så tydeliggør Kvalitetsrapporten 2020, at der fortsat er behov for at lave fokus på netop elevfravær, da konsekvenserne af elevernes fravær rækker ud over folkeskolen og afgangseksamen. Kvalitetsrapporten tydeligere også, at der er stor variation skolerne imellem og på tværs af elevgrupper.

Analyser af de unges videre uddannelsesforløb viser, at unge med opmærksomhedskrævende fravær i folkeskolen er overrepræsenteret i gruppen af elever, der afbryder en ungdomsuddannelse. Kvalitetsrapporten 2020 redegør ligeledes for, at skolefravær på kort sigt kan føre til dårligere skolepræstationer end forventet, færre oplevelser af mestring, stress, social isolation og spændinger og konflikter i familien. På lang sigt kan det føre til frafald på ungdomsuddannelser, manglende uddannelse, problemer med at få arbejde, økonomiske problemer, angst og depression.

Elevfravær og de bagvedliggende årsager til, at eleverne ikke kommer i skole, er således fortsat højrelevante at arbejde med. Årsagerne kan bunde i faglige såvel som trivselsmæssige og familiære udfordringer.

Derfor har MBU og MSB fremsendt en fælles byrådsindstilling med hvilken, der igangsættes et fælles udviklingsarbejde i tre spor:

1. Et ledelses- og kulturspor med en tydelig og fælles værdimæssig ramme.
2. En øget systematik i fraværsopfølgningen.
3. En styrkelse af den centrale understøttelse af skolerne og familierne.

Hvor der i byrådsindstillingen fremstilles forslag til finansiering af arbejdet med spor 3, kunne det være relevant at se på en politisk prioritering af midler ind i arbejdet med spor 1 og 2.

Byrådet skal behandle indstillingen i juni 2020.

Relevante data, økonomi og nøgletal:

Nedenfor vises kort nogle relevante nøgletal omkring relevansen af og udviklingen i elevfraværet i Aarhus.

Sammenligner vi fraværet på skoler i Aarhus med de andre store kommuner, så kan vi se, at Aarhus umiddelbart klarer sig godt:

Kommune/skoleår	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Aarhus	5,3%	5,3%	5,4%	5,6%	5,5%
Aalborg	5,0%	4,8%	4,9%	5,3%	5,9%
København	6,7%	7,0%	6,9%	6,9%	6,6%
Odense	5,4%	5,6%	5,8%	6,0%	6,0%
Lands gennemsnit	5,3%	5,5%	5,6%	5,9%	5,9%

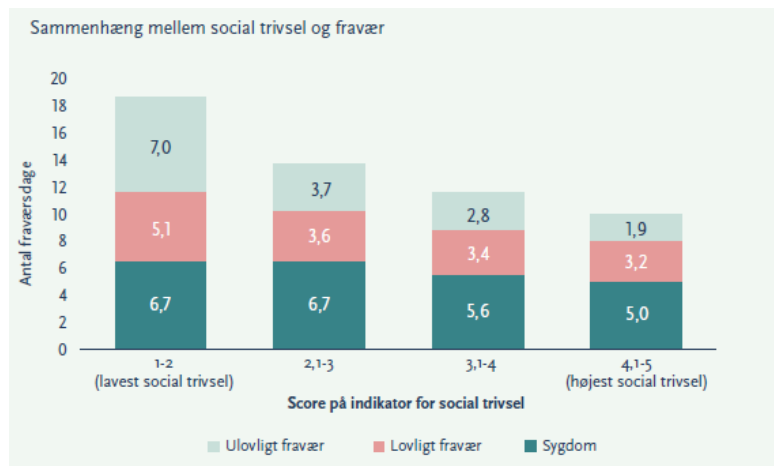
Elevfravær indgår også som en af MBUs indikatorer på effektmålet Sundhed og Trivsel. Som tabellen nedenfor viser, så ligger regnskabstallet under det politisk vedtagne niveau:

	Regnskab 2018	Regnskab 2019	Budget 2020	Budget 2021
Effektmål: Sundhed og trivsel				
Indikator: Elevernes samlede gennemsnitlige fravær skal være under 6 % (alle elever i 0.-10. klasse under ét)	5,6 %	😊 5,6 %	< 6 %	< 6 %

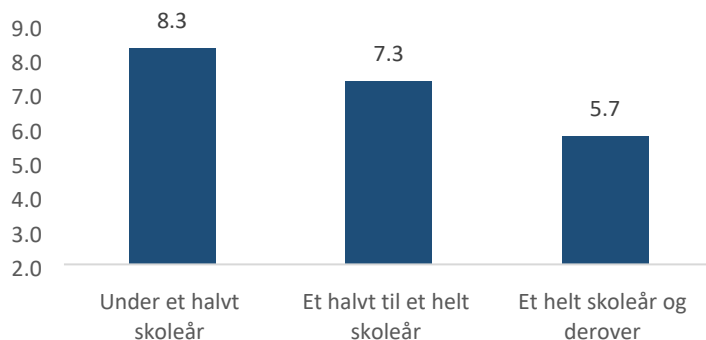
Til trods for disse tal, så viser Kvalitetsrapporten, at der er udfordringer omkring elevfraværet.

Ser vi på elevernes selvrapporterede trivsel, så er der klar sammenhæng mellem højt fravær og lav trivsel:

Ser vi på elevernes faglige resultater i sammenhæng med fravær, så er tendensen også tydelig: jo højere fravær, desto lavere karakterer:

Karaktergennemsnit fordelt på akkumuleret fravær

De to øverste nøgletal dækker således over en stor variation eleverne i mellem. Dette billede ses også på tværs af skolerne, hvor eleverne på nogle skoler har betragteligt mere fravær end andre. Eleverne har gennemsnitligt mere end 9% fravær på den skole med mest fravær. Til sammenligning så har eleverne under 4% fravær på den skole mest mindst fravær.

Dette kunne kalde på en prioriteret indsats på udvalgte skoler.

Løsningsmuligheder og politiske handlemuligheder:

MBU vurderer, at én løsningsmulighed kunne være, at Byrådet prioriterer midler til socialfaglige medarbejdere på de skoler, hvor udfordringerne er størst. De socialfaglige medarbejdere får til opgave at understøtte skolelederen, som har ansvaret for at følge op på elevernes fravær. Formålet er, at de kan indgå i en tidlig dialog med de elever, som har bekymrende fravær samt deres forældre. Hermed bliver formålet at understøtte elevernes tilbagevenden til undervisningen.

Ideen vurderes at kunne understøtte spor 1 og 2 i byrådsindstillingen. Ideen vurderes ligeledes at kunne understøtte det fælles arbejde med bl.a. at kvalificere skolernes samarbejde med MSB gennem 'den gode underretning' og tidligere opsporing af mistrivsel. Hermed vil man kunne foregribe en sag, før den vokser i tyngde og kompleksitet.